

Rīgas valstspilsētas pašvaldības Pilsētas attīstības departaments

Pētījums

“Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas kultūras mantojuma saglabāšanas un attīstības nosacījumu izvērtējums”

3. nodevums “Priekšlikumi Teritorijas plānojuma risinājumiem”*

** Pētījuma priekšlikumu izstrādes posma rezultāti nav uzskatāmi par pilnīgiem un visaptverošiem, jo Rīgas valstspilsētas pašvaldības Pilsētas attīstības departaments ir pieņēmis pētījuma 3.nodevumu 5 % apmērā. Sniegtie risinājumu priekšlikumi atspoguļo izpildītāja viedokli.*

SIA “NAMS”

Rīga, 2025. gada novembris

Satura rādītājs

Lietoto saīsinājumu saraksts	3
Terminu un definīciju saraksts.....	5
1. Ievads	6
2. Priekšlikumi Teritorijas plānojuma risinājumiem	7
2.3. Teritorijas plānojuma Grafiskās daļas struktūra un saturs.....	10
2.4. Teritorijas plānojuma Grafiskā daļa saistībā ar kultūras mantojuma saglabāšanu un attīstību	12
2.5. Priekšlikumi Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumiem.....	12
2.6. Priekšlikumi Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumiem saistībā ar kultūras mantojuma saglabāšanu un attīstību.....	14
2.7. Spēkā esošo lokālplānojumu un detālplānojumu integrēšana Teritorijas plānojumā	22
2.8. Teritorijas, kurām izstrādājami detalizēti apbūves veidošanas nosacījumi	25
2.9. Priekšlikumi izmaiņām plānošanas dokumentos un tiesību aktos	25
2.10. Skaidrojumi Teritorijas plānojuma īstenošanā iesaistītajām pusēm	28
2.11. Priekšlikumi Teritorijas plānojuma īstenošanas monitoringa sistēmas izveidei	28
2.12. Ieteikumi Teritorijas plānojuma turpmākajam plānošanas procesam	29
3. Spēkā esošā teritorijas plānojuma Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu ekonomiskās ietekmes izvērtējams	30

Lietoto saīsinājumu saraksts

Saīsinājums	Skaidrojums
AP2027	Rīgas attīstības programma 2022. – 2027. gadam
AS	Akciju sabiedrība
AZ	Rīgas vēsturiskā centra aizsardzības zona
Būvvalde	Rīgas pilsētas būvvaldes funkcijas no 2021. gada pilda Rīgas valstspilsētas pašvaldības Pilsētas attīstības departaments
DP	Detālplānojums
ĢIS	Ģeogrāfiskā informācijas sistēma
HIA	Kultūras mantojuma ietekmes novērtējums (angļu val. <i>Heritage Impact Assessment</i>)
ICOMOS	Starptautiskā ievērojamu vietu un pieminekļu padome
ISOCARP	Starptautiskā pilsētu un reģionālo plānotāju savienība (angļu val. <i>the International Society of City and Regional Planners</i>)
LP	Lokālplānojums
MK noteikumi Nr.127	Ministru kabineta 2004. gada 8. marta noteikumi Nr.127 "Rīgas vēsturiskā centra saglabāšanas un aizsardzības noteikumi"
MK noteikumi Nr.240	Ministru kabineta 2013. gada 30. aprīļa noteikumi Nr.240 "Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi"
MK noteikumi Nr.628	Ministru kabineta 2014. gada 14. oktobra noteikumi Nr.628 "Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem"
NKMP	Nacionālā kultūras mantojuma pārvalde
ĪNUV	Īpašas nozīmes universālā vērtība (<i>angļu val. outstanding universal value jeb OUV</i>) ir kultūras un/vai dabas nozīmīgums, kas ir tik ārkārtējs, ka sniedzas pāri valstu robežām, un šī vērtība ir nozīmīga pašreizējām un turpmākām visas cilvēces paaudzēm.
Pētījuma Autori	SIA "NAMS" (apakšuzņēmēji SIA "ARHITEKTONISKĀS IZPĒTES GRUPA", SIA "Arhitekta Edgara Bērziņa birojs", sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Baltkonsults" un SIA "Ardenis")
Pētījuma metodika	Pētījuma "Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas kultūras mantojuma saglabāšanas un attīstības nosacījumu izvērtējums" izstrādes metodika un organizācija saskaņā ar 1. nodevumu "Pētījuma izstrādes metodika un organizācija"
Pētījuma 2. nodevums	Pētījuma "Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas kultūras mantojuma saglabāšanas un attīstības nosacījumu izvērtējums" 2. nodevums "Tiesiskā regulējuma piemērošanas un īstenošanas rezultātu, un kultūras mantojuma saglabāšanas situācijas izvērtējums"
Pētījums	Pētījums "Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas kultūras mantojuma saglabāšanas un attīstības nosacījumu izvērtējums"
PAD	Rīgas valstspilsētas pašvaldības Pilsētas attīstības departaments
RIAS2030	Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam
Rīgas vēsturiskā centra likums	Rīgas vēsturiskā centra saglabāšanas un aizsardzības likums
RVC	Rīgas vēsturiskais centrs
RVC un AZ	Rīgas vēsturiskais centrs un tā aizsardzības zona
Saistošie noteikumi Nr.38	Rīgas domes 2006. gada 7. februāra saistošie noteikumi Nr.38 "Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi"
SIA	Sabiedrība ar ierobežotu atbildību
SIVN	Sākotnējais ietekmes uz vidi novērtējums

Saīsinājums	Skaidrojums
VSIA	Valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību
Spēkā esošais teritorijas plānojums (RVC un AZ TP)	Rīgas vēsturiskā centra un aizsardzības zonas teritorijas plānojums, apstiprināts ar Rīgas domes 2006. gada 7. februāra lēmumu Nr.832
Tehniskā specifikācija (TS)	Pētījuma "Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas kultūras mantojuma saglabāšanas un attīstības nosacījumu izvērtējums" tehniskā specifikācija saskaņā ar Rīgas valstspilsētas pašvaldības atklāta konkursa nolikuma (iepirkuma identifikācijas Nr. CAIP 2024/29) 1. pielikumu
Teritorijas plānojums	Jaunais Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas plānojums
TIAN	Jaunie Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi
TIN	Teritorija ar īpašiem nosacījumiem
TmP	Tematiskais plānojums
UNESCO	Apvienoto Nāciju Izglītības, zinātnes un kultūras organizācija
VARAM	Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrija
VAS	Valsts akciju sabiedrība

Terminu un definīciju saraksts

Termins/definīcija	Skaidrojums
Attīstība	Plānveidīga, koordinēta teritorijas pilnveide, kas vienlaikus veicina iedzīvotāju labklājību, ekonomisko un sociālo aktivitāti, saglabājot, aizsargājot un attīstot vēsturisko un kultūras mantojumu. Tā ietver mūsdienīgu pilsētvides, arhitektūras, publiskās ārtelpas, mobilitātes un uzņēmējdarbības risinājumu ieviešanu, kas respektē unikālo RVC vidi un identitāti. Attīstības procesam RVC teritorijā jāpamatojas uz speciālu regulējumu, sabalansējot sabiedrības, indivīda, kultūras mantojuma un vides aizsardzības intereses, un izstrādājot detalizētu rīcības un plānošanas programmu ilgtermiņa perspektīvā. (Pētījuma Autori).
Autentiskums	Kultūrvēsturiskā mantojuma patiesums un oriģinalitāte – cik precīzi konkrēts objekts, struktūra, materiāls vai vides elements saglabā savu vēsturisko būtību, nav ticis pārveidots vai zaudējis būtiskās īpašības. Autentiskums attiecas uz saglabāto materiālu, struktūru, telpisko raksturu, funkciju, stilu un citām pazīmēm, kas ļauj noteikt objekta vai vides "īstumu" un vēsturisko vērtību. (Pētījuma Autori).
Dzīvojamība (angļu val. Livability, arī Habitability)	Pilsētas vēsturiskā centra spēja uzturēt un uzlabot vitalitāti, piesaistīt investīcijas, nodrošināt dažādas iespējas iedzīvotājiem, vienlaikus saglabājot kultūrvēsturisko vērtību un vidi, kas atbilst mūsdienu sabiedrības vajadzībām un attīstības tendencēm. (UNESCO 2011. gada "Recommendation on the Historic Urban Landscape").
Īpašas nozīmes universālā vērtība (ĪNUV)	Globāli atzīta nozīme, ko apliecina tā unikālā, autentiskā un nepārspēta pilsētas struktūra, arhitektūras pieminekļu koncentrācija un dažādība, kas pārstāv nozīmīgu cilvēces radošā gēnija, arhitektūras un kultūras attīstības posmu, un kuras saglabāšana ir būtiska visas cilvēces interesēs. (UNESCO Pasaules mantojuma konvencijas īstenošanas "Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention" 49. punkts.)
Klāsteris	Teritoriāla vienība, kas izdalīta atbilstoši kādam atšķirīgam pilsētas vēsturiskās attīstības etapam. (Pētījuma Autori).
Kultūras mantojums	Esošo autentisko kultūrvēsturisko vērtību kopums, kas aptver vēsturisko pilsētplānojumu, panorāmu un siluetu, vēsturisko apbūvi (īpaši izceļot viduslaiku, jūgendstila un koka apbūvi), arheoloģisko kultūrslāni, publisko ārtelpu, zaļumu sistēmu, ūdenstilpes, vēsturisko segumu, labiekārtojuma elementus u.c. (Pētījuma Autori).
Kultūrvēsturiska vērtība	Atspoguļo teritorijā un tās attīstības procesos esošo objektu, elementu un vides īpašības, kas piešķir vietai unikālu, vietai raksturīgu identitāti un nozīmi. Tās aplūko ne tikai atsevišķas ēkas vai to grupas, bet arī publisko telpu, ielu struktūru, vēsturisko ainavu un visus vidi veidojošos elementus kopumā, kas veido Rīgas pilsētas vēsturisko daudzveidību un pilsētvides kvalitāti. (Pētījuma Autori).
Kultūrvēsturiskās vērtības līmenis	Speciāli noteikts kultūrvēsturiskās nozīmības kritērijs, ko piemēro katrai vēsturiskajai ēkai vai tās elementam, lai objektīvi novērtētu un aizsargātu katras būves vai vides daļas vēsturisko, arhitektonisko un kultūras nozīmi Rīgas kultūras mantojuma kopumā. Izšķir kultūrvēsturiski unikālas ēkas, kultūrvēsturiski ļoti vērtīgas ēkas, kultūrvēsturiski vērtīgas ēkas, ēkas ar nelielu kultūrvēsturisku vērtību un ēkas bez kultūrvēsturiskas vērtības. (Rīgas domes saistošie noteikumi Nr. RD-24-275-sn "Par kultūrvēsturiskās vērtības noteikšanu vēsturiskām būvēm un vēsturiskiem apstādījumiem").
Neatbilstoši uzturēta ēka	Ēka, kas kā vidi degradējoša atzīmēta Rīgas valstspilsētas pašvaldības Īpašuma departamenta portālā Georiga (https://georiga.eu/atvertie-dati/vidi-degradejosas-buves-un-teritorijas).
Vidi degradējoša ēka	Būve, kas savas vizuālās, tehniskās vai drošības problēmas dēļ negatīvi ietekmē apkārtnes vides estētisko, funkcionālo un kultūrvēsturisko kvalitāti.
Teritorijas plānojuma vadlīnijas (RVC un AZ saglabāšanas, aizsardzības un attīstības vadlīnijas)	No vispārīgām teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu prasībām nodalīts noteikumu līmenis, kas ietver tēmētas, lokalizētas prasības specifiskām pilsētvides situācijām. Prasībām vadlīniju līmenī ieteicams juridiski zemāks, elastīgāks raksturs, nosakot atbilstības koridorus un atšķirībā no normatīvajiem aktiem pieļaujot radošu interpretāciju to ietvarā. (Pētījuma autori).

1. Ievads

2024. gada 13. novembrī Rīgas valstspilsētas pašvaldības Pilsētas attīstības departaments (turpmāk – PAD) noslēdza ar SIA “NAMS” (turpmāk – Pētījuma Autori) pakalpojuma līgumu par pētījuma “Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas kultūras mantojuma saglabāšanas un attīstības nosacījumu izvērtējums” (turpmāk – Pētījums) izstrādi.

Pētījuma Autori ir iesnieguši PAD un PAD ir apstiprinājis Pētījuma 1. nodevumu “Pētījuma izstrādes metodika un organizācija” (Tehniskās specifikācijas 3.1. apakšpunkts), kā arī daļēji Pētījuma 2. nodevumu “Tiesiskā regulējuma piemērošanas un īstenošanas rezultātu, un kultūras mantojuma saglabāšanas situācijas izvērtējums” (Tehniskās specifikācijas 3.2. un 3.3. apakšpunkts).

Šis nodevums ietver Pētījuma 3. nodevumu: priekšlikumu sagatavošanu Teritorijas plānojuma saistošās daļas risinājumiem, to skaidrojumiem un citiem Teritorijas plānojuma izstrādei un tā īstenošanai nepieciešamajiem materiāliem (pamatojoties uz Pētījuma 2. nodevumu) saskaņā ar Tehniskās specifikācijas 3.4. apakšpunktu (turpmāk – Pētījuma 3. nodevums).

2. Priekšlikumi Teritorijas plānojuma risinājumiem

2.1. Teritorijas plānojuma stratēģiskie uzdevumi

Balstoties uz Pētījuma 2. nodedumā veikto izvērtējumu, Pētījuma Autori ir definējuši zemāk uzskaitītos Teritorijas plānojuma stratēģiskos uzdevumus, kas izriet no iepriekšējās izpētes posmiem un ir integrēti Teritorijas plānojuma optimizācijas piedāvājumos.

KULTŪRVĒSTURISKAIS MANTOJUMS

1) Dalījums klāsteros

Apbūves klasteru identificēšana un ieviešana plānošanas praksē dod iespēju veidot tēmētas, lokalizētas prasības, kas tieši izriet no pilsētvides rakstura un saglabājušās substances autentiskuma katrā konkrētajā vietā. Īstenot pilsētas auduma saglabāšanu un attīstību, ievērtējot katram klasterim noteiktās Saglabājamās vērtības.

Uzdevums ir īstenojams nesaistīti ar pārējiem, bet ieteicams būtu to īstenot kontekstā ar 3. uzdevumu.

2) Vēsturiskās pilsētas struktūras aizsardzība

Vēsturiskās pilsētas struktūras prioretizēšana (saglabāšana un atjaunošana vietās, kur tā zudusi) turpmākā plānošanas procesā īsteno Rīgas vēsturiskā centra likuma 5. punktā noteikto autentisko vērtību aizsardzību.

Uzdevums ir īstenojams nesaistīti ar pārējiem.

TERITORIJAS PLĀNOJUMA STRUKTŪRA

3) Teritorijas plānojuma struktūras optimizācija, ieviešot Vadlīniju līmeni

Izdalot Vadlīniju līmeni, iespējams definēt tēmētas, lokalizētas prasības specifiskām pilsētvides situācijām (1. uzdevums), nodalot tās no vispārīgām prasībām (4. uzdevums). Prasībām Vadlīniju līmenī ieteicams juridiski zemāks, elastīgāks raksturs, nosakot atbilstības koridorus un pieļaujot radošu interpretāciju to ietvarā.

2. uzdevumu ir ieteicams īstenot vienlaikus ar 1. uzdevumu un 4. uzdevumu.

4) Teritorijas plānojuma struktūras vienādošana ar Rīgas teritorijas plānojumu

Vienādojot abu teritorijas plānojumu struktūru, iespējama abu teritorijas plānojumu integrācija. Specifisku prasību pārvietošana uz Vadlīniju līmeni (3. uzdevums) atvieglo struktūru tuvināšanu.

4. uzdevumu ir ieteicams īstenot vienlaikus ar 3. uzdevumu.

TĪKUNĀ UN GRAFISKĀ DAĻA

5) Vispārīgāka funkcionālā zonējuma izveide

Aktualizējot Teritorijas plānojuma noteikumus par atļauto izmantošanu, Teritorijas plānojumu jāveido vispārīgu, prioritāri Jauktas centra apbūves teritoriju zonējumā (JC), izvairoties no dalījuma apakšzonās.

Prasību līmenī vēlams dalījums pilsētībūvnieciski nošķiramām vienībām (piemēram, Vecrīga/ RVC/ AZ).

Mainīt – paplašināt līdz dzelzceļa lokam - pilsētībūvniecības pieminekļa robežas, tās salāgojot ar AZ robežu, tādējādi atvieglojot pārvaldību un ieviešot vienotu pieeju kultūrvēsturiskā mantojuma aizsardzības prasībām.

5. uzdevums ir īstenojams nesaistīti ar pārējiem uzdevumiem.

6) Kompaktākas Grafiskās daļas izveide

Tuvināt Grafiskās daļas materiālus Rīgas teritorijas plānojuma Grafiskās daļas struktūrai, kas izriet no mērķa tuvināt abu Teritorijas plānojumu struktūru (4. uzdevums).

6. uzdevumu ir ieteicams īstenot vienlaikus ar 4. uzdevumu.

7) Vispārīgu principu noteikšana Vadlīnijās iekļaujamām prasībām

Pētījuma ietvaros noteikt vispārīgus principus TIAN prasībām, kas būtu pārvirzāmas uz Vadlīniju līmeni (3. uzdevums), kā arī prasībām, kas saglabājamās Teritorijas plānojuma TIAN vai Grafiskajā daļā.

7. uzdevums ir īstenojams nesaistīti ar pārējiem uzdevumiem.

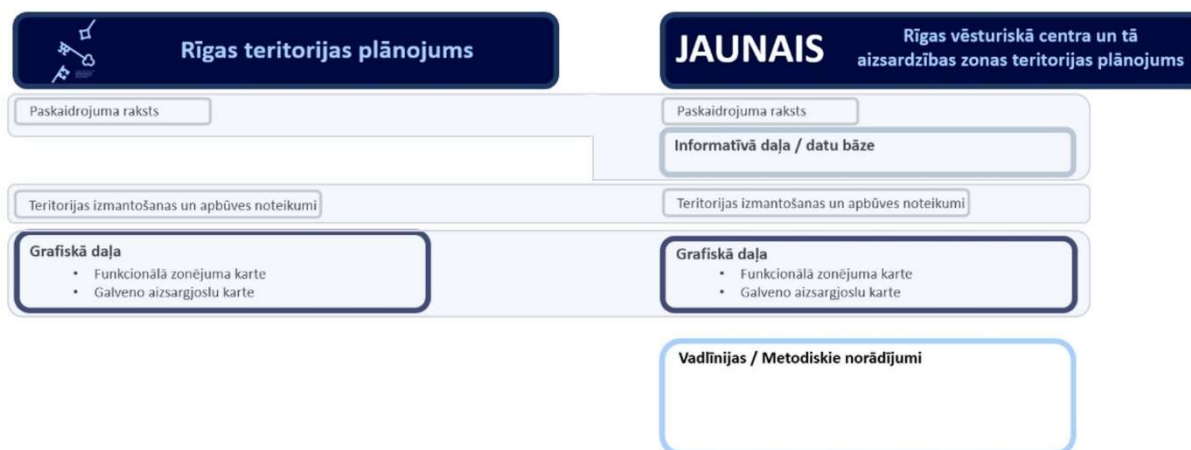
2.2. Teritorijas plānojuma risinājumu tvērums

Priekšlikumi Teritorijas plānojuma struktūras izmaiņām, kas izriet no 4. un 6. stratēģiskā uzdevuma, shematiski ir attēloti attēlos zemāk.

Spēkā esošā teritorijas plānojuma un Rīgas teritorijas plānojuma struktūras salīdzinājums un priekšlikums struktūras vienādošanai

Avots: Pētījuma Autori

Priekšlikums Teritorijas plānojuma struktūrai

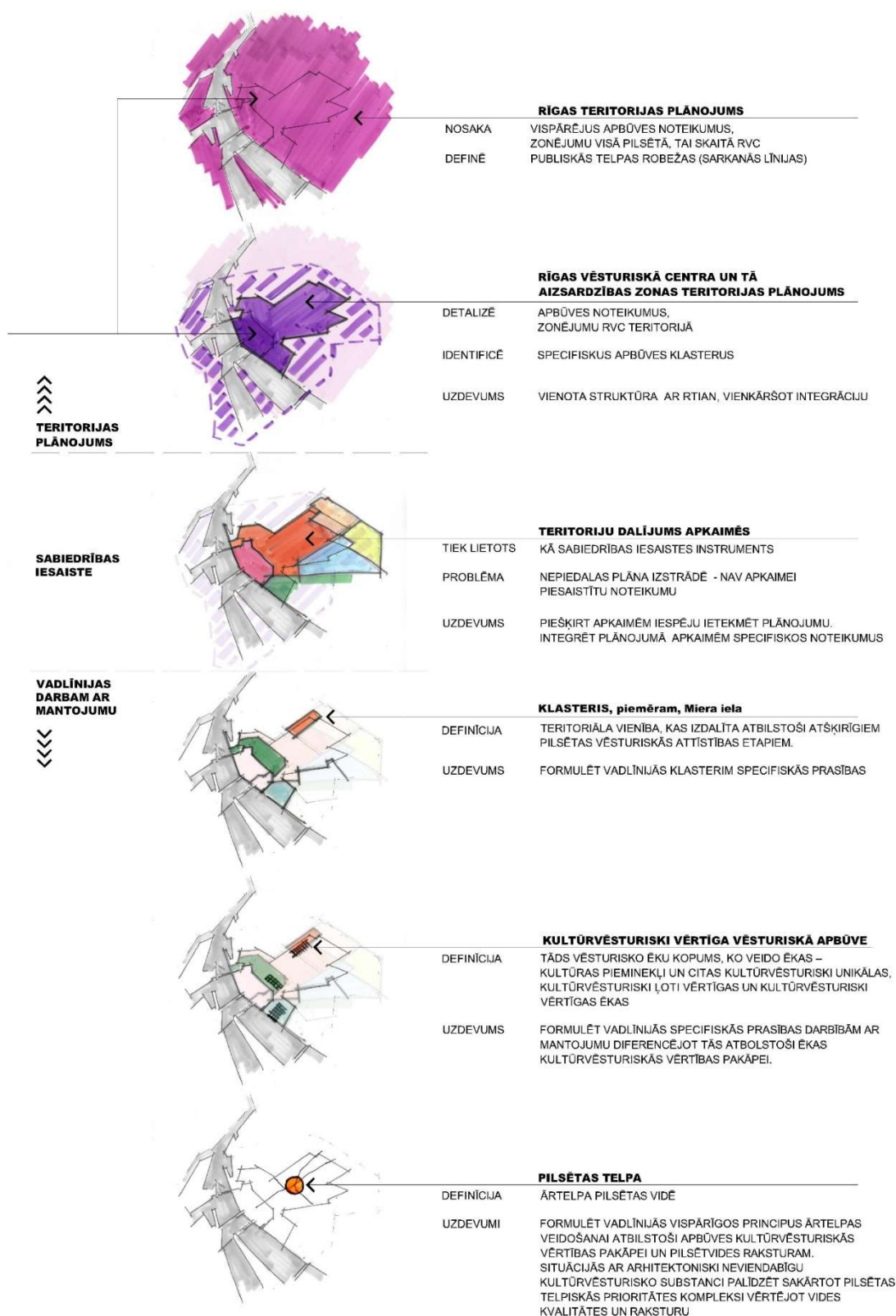
Avots: Pētījuma Autori

Paredzot Teritorijas plānojuma tvērumam atbilstošu detalizācijas līmeni, ir iespējams katrā no plānojumu līmeņiem (teritorijas plānojums, lokālpilnojums vai detalplānojums) risināt uz tiem attiecināmus jautājumus, izvairoties no informācijas dublēšanas.

Nodalīti vietējās pašvaldības plānojumi bez informācijas dublēšanas un hierarhiska plānošanas dokumentu savstarpējā struktūra dod iespēju tieši nesaistīt to darbības periodus. Tas nozīmē

paredzēt iespēju veikt grozījumus jebkura līmeņa plānošanas dokumentā, vienlaikus saglabājot spēkā augstāka vai zemāka juridiskā spēka normatīvos aktus.

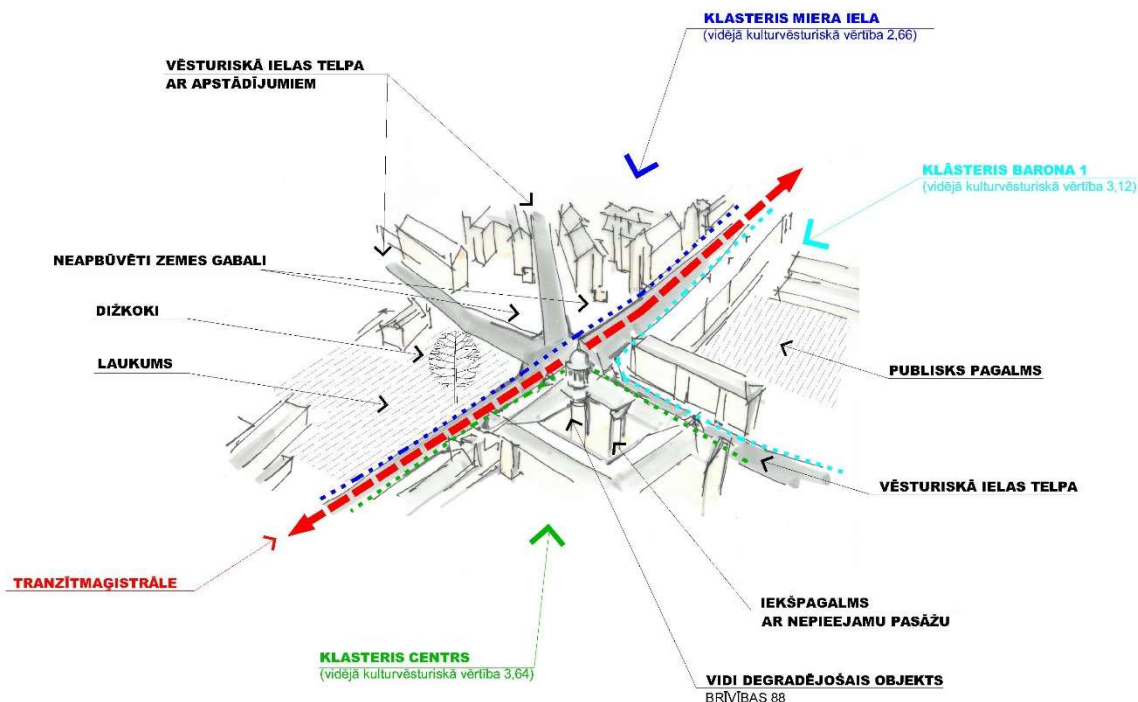
Plānošanas līmeņus iespējams nodalīt arī tematiski, piemēram, ārtelpas vai kultūras mantojuma jautājumus risināt lielākā detalizācijā, izstrādājot mazākai teritoriālai vienībai specifiskus noteikumus (skatīt attēlu zemāk).

Hierarhiski nodalīti plānojuma līmeņi ar plānošanas līmenim piesaistītiem uzdevumiem

Avots: Pētījuma Autori

Pilsētas struktūrā bieži sastopamas situācijās ar arhitektoniski neviendabīgu kultūrvēsturisko substanci (skatīt attēlu zemāk).

Brīvības un Miera ielu krustojuma shēma. Pilsētas telpas situācija ar arhitektoniski neviendabīgu kultūrvēsturisko substanci

Avots: Pētījuma Autori

Piemēram, robežjoslas, kur saskaras vairāki klāsteri (pielikums “Klāsteru apbūves vadlīnijas”), vietas, kur blakus esošo zemesgabalos vai kvartālos ir zudusi vai pārveidota autentiskā apbūve (skatīt pielikumu “Vadlīnijas teritoriju fragmentiem ar atšķirīgiem noteikumiem”), ielu faktiskais šķērsprofils neatbilst faktiskajai slodzei vai plānotai kategorijai.

Šādu dažādu faktoru kombinētās situācijās par prioritāti ir jāizvirza pilsētas telpas veidošanas principi. Pilsētas telpas kvalitātes kalpo kā organizējošās vadlīnijas pretrunīgo faktoru sakārtošanas uzdevumā. Hierarhiskajā daudzpakāpju plānošanas struktūrā apkaimju, klāsteru, kultūrvēsturisko vērtību jautājumi ir risināmi kompleksā pilsētas telpas līmenī. Tam nepieciešama metodikas izstrāde, kas ļautu atsevišķo plānošanas līmeņu nosacījumu salāgošanu, tai skaitā izvirzot par prioritāti pilsētas telpisko redzējumu. Tā kvalitātes nosaka vispārējās vadlīnijās, bet konkrēto risinājumu izstrādā atbilstoši vietas raksturam (skatīt attēlu iepriekš, kur shematiski attēlots Brīvības un Miera ielu krustojums).

Līdztekus atsevišķu objektu arhitektonisko vērtību respektēšanai pozitīvu virzību pilsētas publiskās ārtelpas attīstībai dotu kompleksas vīzijas ielu krustojumu telpu risinājumiem. Brīvības /Miera/Maiznīcas/Matīsa iela ir viens no raksturīgajiem piemēriem, bet iepriekš attēlā redzamie principi ir attiecināmi uz faktiski jebkuru AZ ielu krustojumu.

2.3. Teritorijas plānojuma Grafiskās daļas struktūra un saturs

Teritorijas plānojuma Grafisko daļu nepieciešams tuvināt Rīgas teritorijas plānojuma struktūrai saskaņā ar 2.1. sadaļā “Teritorijas plānojuma stratēģiskie uzdevumi” definēto stratēģiju, kā arī pielikumā “Spēkā esošā teritorijas plānojuma Grafiskās daļas izvērtējums” doto izvērtējumu.

Izmaiņu mērķis ir vienkāršot tehnisko integrāciju ar Rīgas teritorijas plānojumu un, iespējams, nākotnē īstenot arī pilnu Teritorijas plānojuma integrāciju Rīgas teritorijas plānojumā.

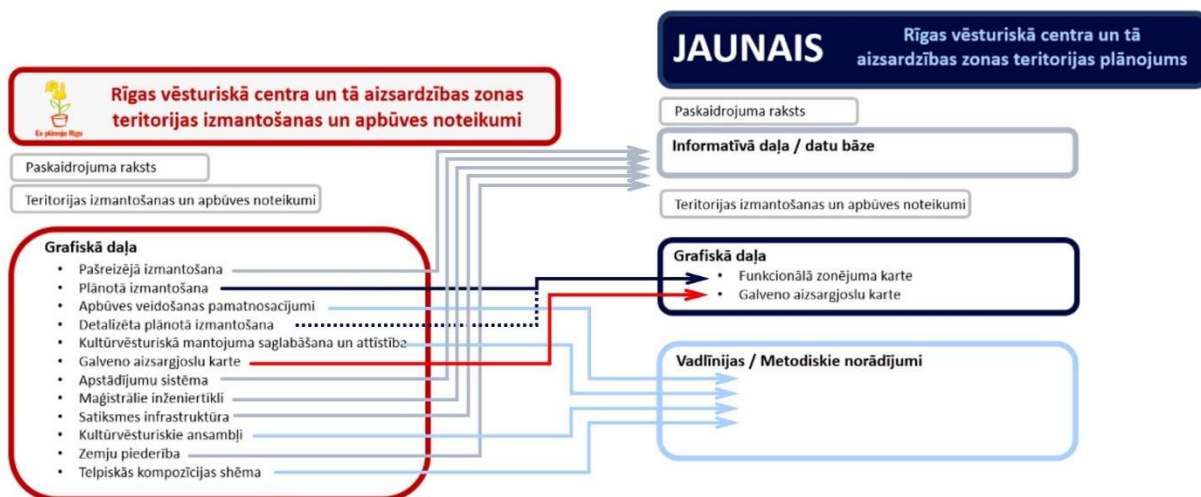
Spēkā esošā teritorijas plānojuma Grafiskās daļas struktūra ietver 12 kartes. To skaitu ieteicams vienādot ar Rīgas teritorijas plānojumu un samazināt līdz divām galvenajām kartēm – Funkcionālā zonējuma kartei un Galveno aizsargjoslu kartei.

Kartes ar informatīvu raksturu jāpievieno Paskaidrojuma rakstam, iespējams, veidojot izejas datu bāzi. Ja kartes ir TIAN skaidrojošas, tās jāiekļauj TIAN kā pielikumi (t.i., tām ir normatīvā akta spēks).

Ja kartes ir tematiskas vai tās ietver specifiskus slāņus kultūras mantojuma saglabāšanas kontekstā, tās iekļaujamās Teritorijas plānojuma vadlīnijās.

Pētījuma Autori iesaka būtiski mainīt Teritorijas plānojuma Grafisko daļas struktūru, padarot to vieglāk uztveramu (skatīt attēlu zemāk):

- Teritorijas plānojuma sastāvā iekļautais grafiskais materiāls būtu iedalāms šādās kategorijās:
 - saistošā daļa — RVC un AZ funkcionālais zonējums ar ielu un laukumu sarkanajām līnijām, kurā fiksētas pašvaldības vitālās intereses pilsētas turpmākajai attīstībai pārskata periodā — pamats jaunai būvniecībai un pārbūvēm kultūrvēsturiskās apbūves kontekstā RVC un AZ;
 - datu bāze, kurā ietvertas visas Spēkā esošā teritorijas plānojuma kartes;
 - vadlīnijas (metodiskie norādījumi) RVC un AZ kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanai, aizsardzībai, uzturēšanai un attīstībai:
 - kultūrvēsturiskās izpētes materiāli;
 - informācija par klāsteriem;
 - tematiskie plānojumi.
 - informatīvais kartogrāfiskais materiāls, kas tiek iekļauts Paskaidrojuma rakstā.

Priekšlikums Teritorijas plānojuma Grafiskās daļas struktūras optimizēšanai

Avots: Pētījuma Autori

Teritorijas plānojuma Grafiskās daļas plānos ietvertie risinājumi un to īstenošanas praktiskie rezultāti ir aprakstīti Pētījuma 2. nodevuma 2.3. sadaļā “Spēkā esošā teritorijas plānojuma Grafiskās daļas plānos ietvertie risinājumi un to īstenošanas praktiskie rezultāti”.

2.4. Teritorijas plānojuma Grafiskā daļa saistībā ar kultūras mantojuma saglabāšanu un attīstību

Piedāvātās izmaiņas skatīt 2.3. sadaļā "Teritorijas plānojuma Grafiskās daļas struktūra un saturs". Izmaiņu mērķis ir vienkāršot integrāciju ar Rīgas teritorijas plānu un, iespējams, nākotnē īstenot arī pilnu Teritorijas plānojuma integrāciju Rīgas teritorijas plānojumā.

Attiecībā uz Teritorijas plānojuma struktūru viens no piedāvājuma pamatprincipiem ir Teritorijas plānojuma vadlīniju līmeņa ieviešana (skatīt 2.1. sadaļu "Teritorijas plānojuma stratēģiskie uzdevumi"), kurā apkopoti specifiski noteikumi darbam ar kultūras mantojuma objektiem un teritorijām.

Vadlīniju līmenī piedāvāts iekļaut arī grafisko materiālu ar specifiskiem slāņiem kultūras mantojuma saglabāšanas kontekstā.

2.5. Priekšlikumi Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumiem

Būtiskākais ieteikums strukturālām izmaiņām Teritorijas plānojumā un līdz ar to TIAN saturā ir vadlīniju līmeņa ieviešana (skatīt 3. uzdevumu 2.1. sadaļā "Teritorijas plānojuma stratēģiskie uzdevumi").

Līdztekus Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumiem izstrādājot tēmētas, lokalizētas prasības specifiskām pilsētvides situācijām un nodalot tās no vispārīgām prasībām, iespējams hierarhiski organizēt prasības, nepazeminot kultūrvēsturisko vērtību aizsardzības līmeni.

Teritorijas plānojuma izstrādes procesa shēma ar vadlīniju līmeņa hierarhisko piesaisti

Avots: Pētījuma Autori

Pētījuma autoru ieteikumam, veicot Teritorijas plānojuma izstrādi, ieviest Teritorijas plānojuma vadlīniju līmeni, pamatā ir mēģinājums piedāvāt risinājumu virknei Pētījumā konstatēto problēmu un pretrunu saistībā ar normatīvo regulējumu, kā arī rast uzlabojumus procesa radošuma un elastības sekmēšanas virzienā, izmantojot Eiropas attīstīto valstu pieredzi.

Tā kā attīstības plānošanas būtība ir vienošanās ar mērķi līdzsvarot intereses, Eiropas valstīs, piemēram, Vācijā, Zviedrijā, Dānijā, pilsētu plānošanā vispārīgo interešu prasības noteiktas valsts normatīvajos aktos, bet plāniem ir noteikti divi līmeņi. Pirmais līmenis ir visas pilsētas vispārīgs teritorijas plānojums (zemes izmantošanas plāns, vispārīgais plāns, masterplāns), kas izstrādāts, ievērojot attiecīgās valsts normatīvajos aktos noteiktās vispārīgās obligātās prasības (likumi, vispārīgie noteikumi) kā pašvaldībai saistošas vadlīnijas. Par vadlīniju prasību saistošumu, ja nepieciešams, detalizētāk vienojas otrā līmeņa plānos (lokālpilāns, detalplāns vai apbūves plāns) un tad šo plānu prasības kļūst obligātas.

Minēto valstu prakse tieši nav pielietojama Latvijas valsts atšķirīgā normatīvā regulējuma dēļ, kur katra teritorijas plānojuma prasība iegūst obligātu juridisku spēku, un alternatīvu teritorijas plānošanas risinājumu gadījumā sekas ir grozījumu veikšanas procedūra normatīvajā aktā (pašvaldības saistošajos noteikumos, ar kuriem apstiprina attiecīgo teritorijas plānojumu). Tomēr, papildinot Teritorijas plānojumu ar Vadlīnijām, būtu iespējams:

- 1) Saprātīgā veidā palielināt Teritorijas plānojumam (tā kompetences robežās) atļauto detalizāciju, sekmējot konsolidāciju viena teritorijas plānojuma izstrādei visai Rīgas valstspilsētas teritorijai nākotnē.
- 2) Saglabāt un izmantot atbilstošās esošās iestrādes RVC un AZ saglabāšanā un aizsardzībā pilsētas centra teritorijā.
- 3) Iekļaut prasības, kas nav vispārīgas, attiecībā uz Teritorijas plānojuma risinājumu īstenošanas prioritātēm, kā arī informatīvi rekomendējošus rādītājus, nepieciešamus skaidrojumus, shēmas u.c. materiālus.

Rezultātā Teritorijas plānojums bez normatīvajā regulējumā noteiktā sastāvā apstiprinātā teritorijas plānojuma un izdotajiem saistošajiem noteikumiem būtu jāpapildina ar Rīgas valstspilsētas pašvaldības "RVC un AZ saglabāšanas, aizsardzības un attīstības vadlīnijām", kuras ir saistošas, bet nav obligātas, ja Teritorijas plānojuma vadlīniju īstenošanai konkrētajā situācijā ir pamatots cits alternatīvs risinājums, ko apstiprina RVC saglabāšanas un aizsardzības padome.

Jāpiebilst, ka šāds jaunievedums būtiski neizmainīs RVC un AZ uzraudzības kārtību, kā arī būvniecības ieceru kontroles procesu, RVC un AZ teritorijā. Iespējams, vairāk gadījumu tiks iesaistīta RVC saglabāšanas un aizsardzības padome, bet process būs elastīgāks un rezultāts kvalitatīvāks.

Papildu informācijai skatīt pielikumu "Spēkā esošā teritorijas plānojuma TIAN esošās situācijas izvērtējums".

2.5.1. Paskaidrojuma raksts

Risinājumu apraksts, tai skaitā publiskā infrastruktūra: **tehniskā** (transporta, sakaru, enerģētikas, ūdensapgādes un vides objekti) un **sociālā** (izglītības, zinātnes, veselības un sociālās aprūpes, valsts pārvaldes, sabiedrisko pakalpojumu, kultūras un rekreācijas objekti) infrastruktūra.

Shēmas (skaidrojošās, ilustrējošās).

2.5.2. Grafiskā daļa

- Funkcionālais zonējums:
 - teritorijas ar īpašiem noteikumiem;
 - pašvaldības kompetencē esošās apgrūtinātās teritorijas;
 - publiskās infrastruktūras objekti (izņemot sociālās infrastruktūras objektus);
 - teritorijas un objekti, kuriem noteikts nacionālo interešu objekta statuss;
- Apgrūtinātās teritorijas un objekti, kuriem nosaka aizsargjoslas saskaņā ar normatīvajiem aktiem par apgrūtinātajām teritorijām; ja nepieciešams, citas teritorijas un objekti.

2.5.3. Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi

- Prasības (noteikumi) teritorijas izmantošanai un apbūvei;
- Prasības teritorijas izmantošanai katrā funkcionālajā zonā un apakšzonā;
- Apbūves parametri katrā funkcionālajā zonā un apakšzonā;
- Publiskā infrastruktūra;
- Nosacījumi detālplānojumu izstrādei un to lokālplānojumu izstrādei, ar kuriem tiek grozīts pašvaldības teritorijas plānojums;
- Citi teritorijas izmantošanas nosacījumi. Citas prasības, aprobežojumi un nosacījumi, ņemot vērā teritorijas specifiku.

2.5.4. Vadlīnijas

- Saistošas prasības, atbilstoši kurām ir iespējami alternatīvi risinājumi vai atbilstības koridors;

- Nepieciešamie skaidrojumi;
- Informatīvi, rekomendējoši rādītāji.

2.5.5. Struktūra

Attiecībā uz Teritorijas plānojuma struktūru būtiska izmaiņa ir Teritorijas plānojuma vadlīniju līmeņa ieviešana, tajā detalizējot specifiskas prasības konkrētām apbūves situācijām vai tematikai un neiekļaujot tās TIAN vispārējās prasībās.

Šī Pētījuma kontekstā piedāvājums ir vadlīnijās detalizēt nosacījumus darbam ar kultūras mantojuma objektiem un teritorijām.

Teritorijas plānojumā jaunai būvniecībai un pārbūvēm kultūrvēsturiskās apbūves kontekstā jāievēro noteiktā būvlaide, funkcionālais zonējums, kā arī TIAN, kas ir universāli visam RVC un AZ. Izņēmumi tiek attiecināti uz īpašām ēku grupām (klāsteriem).

2.6. Priekšlikumi Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumiem saistībā ar kultūras mantojuma saglabāšanu un attīstību

2.6.1. Kultūras mantojuma saglabāšanas un attīstības principi

Balstoties uz principiem par organisku, cilvēkcentrētu un kontekstā balstītu apbūves attīstību, izstrādāti formulējumi un priekšlikumi TIAN:

- 1) Vēsturiskās vides saglabāšana un integrācija
 - a. RVC un AZ teritorijā saglabāt un restaurēt esošās vēsturiskās ēkas un publiskās telpas, pielāgojot tās mūsdienu dzīves kvalitātes prasībām, īpašu uzmanību pievēršot energoefektivitātei un ērtībām;
 - b. Jaunbūvēm jāievēro konteksts — to mērogs, arhitektūras valoda un materiāli jāpielāgo vēsturiskajai apbūvei, veidojot harmonisku un veselumu radošu vidi.
- 2) Organiska, pakāpeniska attīstība
 - a. Jaunu projektu ierosināšanā jāvērtē ietekme uz esošo vidi un jāatbalsta pakāpeniskās izmaiņas, kas papildina un neizjauc teritorijas dzīvo un funkcionālo struktūru;
 - b. Prioritāte jādod restaurācijai un adaptācijai, nevis pilnīgai pārbūvei vai masīvām jaunbūvēm.
- 3) Cilvēkcentrēta un mērogam atbilstoša plānošana
 - a. Jānodrošina teritorijas publisko telpu pieejamība, kvalitāte un daudzveidība, radot vietas socializācijai, atpūtai un kopienu aktivitātēm;
 - b. Iela tīklam, zaļajām zonām un laukumiem jābūt veidotiem cilvēka mērogā, nodrošinot ērti uztveramu un drošu vidi visām vecuma grupām.
- 4) Sociālās daudzveidības un iekļaušanas atbalsts
 - a. TIAN jāparedz sociālo mājojumu būvniecības vai atjaunošanas iespējas, lai veicinātu dažādu sociālo grupu līdzāspastāvēšanu teritorijā;
 - b. Jāizvairās no ģentrifikācijas negatīvajiem aspektiem, ierobežojot tūrisma īstermiņa izīrēšanu un veicinot ilgtermiņa iedzīvotāju piesaisti.
- 5) Kopienu un iedzīvotāju iesaiste attīstības procesos
 - a. Jāievieš mehānismi, kas nodrošina regulāru iedzīvotāju, uzņēmēju un nevalstisko organizāciju līdzdalību teritorijas plānošanā un lēmumu pieņemšanā;
 - b. Veicināt vietējo iniciatīvu un atbalstu projektiem, kas stiprina kopienas identitāti un apziņu par veiksmīgas dzīves vides nozīmi.
- 6) Ilgtspējīga mobilitāte un piekļuve pakalpojumiem

- a. RVC un AZ teritorijā jāatbalsta kājāmgājēju, velosipēdistu un sabiedriskā transporta infrastruktūras attīstība, samazinot privāto automašīnu izmantošanu;
- b. Jānodrošina ērta piekļuve izglītības, veselības, kultūras un sociālajiem pakalpojumiem, lai teritorija būtu funkcionāla dzīvošanai, ne tikai tūristu apmeklēšanai.

Papildu ieteikumi TIAN izstrādei:

- Ieviest vēsturiskās vides kvalitātes monitoringa sistēmu, regulāri novērtējot kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanas rezultātus un dzīves vides kvalitāti;
- Nodrošināt elastīgumu plānošanā, lai teritoriju varētu pielāgot nākotnes sociālajām un tehnoloģiskajām pārmaiņām (piemēram, attālinātā darba attīstība, digitālie risinājumi).

2.6.2. Kultūrvēsturiski nozīmīgas un autentiskas pilsētvides teritorijas un to fragmenti

Šajā sadaļā ir doti ieteikumi apbūvei RVC un AZ teritorijās.

Autentiskas vides saglabāšanai un harmoniskas attīstības sekmēšanai jāievēro zemāk minētie apbūves veidošanas nosacījumi.

Prasības vides un apbūves veidošanai RVC un AZ teritorijā

- Pirms remontdarbu, kapitālā remonta vai pārbūves uzsākšanas visu līmeņu kultūrvēsturiskām ēkām veicama arhitektoniski mākslinieciskā inventarizācija, kas kalpo par pamatu ēkā esošo kultūrvēsturisko vērtību noteikšanai, to respektēšanai projekta izstrādē un turpmākai saglabāšanai ēkas atjaunošanas procesā un ekspluatācijā.
- Aizliegts nojaukt vēsturiskās ēkas, kas celtas līdz 1960. gadam, tādējādi nesamazinot vēsturisko ēku īpatsvaru. Izņēmuma gadījumā izstrādājami oriģināli arhitektoniski risinājumi, nojaukšanas gadījumā risinot apbūves pēctecību un pārvietošanas gadījumā izstrādājot pilsēt būvnieciski izsvērtu pamatojumu.
- Vēsturiskajām ēkām aizliegts vienkāršot un pārveidot fasāžu apdari - apmetuma faktūras, ornamentālos dekorus, profilētās dzegas un starpdzegas, logailu apmales u.c. arhitektonisko izteiksmību veidojošus elementus.
- Nav pieļaujams apmest sākotnēji neapmestas vēsturiskas koka un mūra ēkas.
- Fasāžu siltināšanu vēsturiskām koka ēkām var veikt, ja tiek pilnībā saglabāti un atjaunoti visi fasādes dekoratīvie elementi, atbilstošs apšuvuma dēļu izmērs un apdare – sedzošs krāsojums.
- Vēsturiskām mūra ēkām - gan apmestam ar dekoru, gan neapmestam, pret publisko ārtelpu eksponētām fasādēm eventuāla fasādes siltināšana jāpamato ar alternatīvu pieeju analīzē balstītu aprēķinu un pamatotas nepieciešamības gadījumā jāizstrādā arhitektonisks risinājums, kas saglabā fasādes vērtības.
- Kultūrvēsturiski unikālām, ļoti vērtīgām un vērtīgām ēkām saglabājamās oriģinālās ārdurvis, logi un slēgi; pieļaujama to nomaina ar arhitektoniski līdzvērtīgiem elementiem, ja oriģinālo elementu neapmierinošs tehniskais stāvoklis pamatots ar būvmākslas mantojuma novērtēšanā sertificēta eksperta atzinumu vai to atjaunošana t.sk. restaurācija nav ekonomiski pamatota.
- Veicot logu nomaini, tie veicami visai fasādei pēc vienota projekta; pieļaujams atsevišķi izdalīt ēkas pirmos jeb tirdzniecības stāvus un augšstāvus. Nomaināmie logi izgatavojami atbilstoši ēkas celtniecības laikam raksturīgajā materiālā, stilistikā, saglabājot vēsturisko logu daļījumu un detalizāciju.
- Vēsturiskām ēkām atjaunojams tikai sākotnējam atbilstošs jumta segums.
- Jaunbūvju jumtu redzamajām plaknēm aizliegts lietot bitumena dakstiņus, profilētas vai viļņotas skārda loksnes u.c. vēsturiskajai apbūvei neatbilstošus materiālus.

- Aizliegta satelītantenu, kondicionieru u.c. tehnisku iekārtu piestiprināšana pie ēku fasādēm un jumtiem, kas redzamas no publiski pieejamiem skatu punktiem.
- Saglabājams vēsturiskais ielu tīkls un zemesgabalu robežas, konkrētajam pilsētas klasterim raksturīgā būvlaide; vietās, kur šie pilsētvidi veidojošie parametri zuduši vai izmainīti, par prioritāti izvirzāma to atjaunošana vai vismaz telpiska atveidošana apjoma un fasāžu arhitektūrā.
- Nav pieļaujami vēsturiskajai pilsētvidei neatbilstoši ielu un ietvju iesegumi, piemēram, plakans betona bruģis.

Apbūves noteikumi klāsteriem RVC teritorijā

- Aizliegts izmainīt vēsturisko (līdz 1960. gadam) ēku un to jumtu apjomus, kas vērsti pret ielu vai redzami no publiski pieejamiem skatu punktiem. Izņēmums ir ēkas, kas laika gaitā zaudējušas daļu vēsturiskā apjoma vai jumta, vai arī tieši pretēji – piedzīvojušas vēsturiskajai ēkai neatbilstošas apjoma izmaiņas. Šajos gadījumos rekomendējama vēsturiskā apjoma un/vai jumta formas atjaunošana.
- Bēniņu izgaismošanai kultūrvēsturiski unikālās, ļoti vērtīgās un vērtīgās ēkās pieļaujamas atsevišķas ēkas arhitektūrai atbilstošas jumta logu izbūves, to izvietojumam un mērogam jāatbilst fasāžu kopējam ailu asējumam, saglabājot to kompozicionālo risinājumu un ēkas stilistiku.
- Stiklojums jumta plaknē ielas pusē nav pieļaujams visām vēsturiskām ēkām Vecrīgas teritorijā, kultūrvēsturiski unikālām un ļoti vērtīgām kultūrvēsturiski vērtīgām ēkām pārējā RVC teritorijā.
- Izvietojot logus ar stiklojumu jumta plaknē fasādēs, kas vērstas pret ielu vai redzamas no publiski pieejamiem skatu punktiem citās vēsturiskās ēkās, to izvietojumam un mērogam jāatbilst fasāžu kopējam ailu asējumam, saglabājot un papildinot kompozicionālo risinājumu. Nav pieļaujama vairāku logu bloķēšana lielākos laukumos, mazinot jumta seguma īpatsvaru.
- Nav pieļaujama arhitektonisko veidojumu (vēsturisko jumta logu izbūvju, lieveņu, verandu, balkonu u.c.) likvidēšana vai pārbūvēšana, kā arī logailu vēsturiskā kompozicionālā dalījuma izmaiņas.
- Nav pieļaujama jumta terašu vai citu no publiskās telpas redzamu apjomu izveide kultūrvēsturiski unikālās, ļoti vērtīgās un vērtīgās ēkās.
- Jaunbūvēm harmoniski jāiekļaujas kultūrvēsturiskajā ainavā, respektējot tās apbūves tradīcijas (būvapjomus, siluetu, proporcijas). Konkrētas jaunbūves apdares materiāls jāizvēlas, vadoties pēc zonā dominējošās apbūves un blakus esošās apbūves kontekstā.

Apbūves noteikumi klāsteriem AZ teritorijā

- Aizliegts izmainīt vēsturisko (līdz 1960. gadam) ēku un to jumtu apjomus unikālās un kultūrvēsturiski vērtīgās ēkās. Izņēmums ir ēkas, kas laika gaitā zaudējušas daļu vēsturiskā apjoma vai jumta, vai arī tieši pretēji – piedzīvojušas vēsturiskajai ēkai neatbilstošas apjoma izmaiņas, rekomendējams šīm ēkām atjaunot vēsturisko apjomu un jumta formu.
- Bēniņu izgaismošanai kultūrvēsturiski unikālās, ļoti vērtīgās ēkās pieļaujamas atsevišķas tās arhitektūrai atbilstošas jumta logu izbūves, to izvietojumam un mērogam jāatbilst fasāžu kopējam ailu asējumam, saglabājot to kompozicionālo risinājumu un ēkas stilistiku.
- Pieļaujami atsevišķi logi ar stiklojumu jumta plaknē ielas pusē, izņemot kultūrvēsturiski unikālās un ļoti vērtīgās ēkas.
- Nav pieļaujama jumta terašu vai citu no publiskās telpas redzamu apjomu izveide kultūrvēsturiski unikālās un ļoti vērtīgās ēkās.
- Jaunbūvēm jāatbilst apbūves raksturu noteicošajiem apbūves blīvuma, stāvu skaita un būvmaiņu parametriem.

Detalizēto apbūves prasību priekšlikums teritoriju fragmentiem ar atšķirīgiem noteikumiem un detalizēto prasību priekšlikums klāsteru apbūves noteikumiem skatāms pielikumos "Klāsteru apbūves vadlīnijas" un "Vadlīnijas teritoriju fragmentiem ar atšķirīgiem noteikumiem".

2.6.3. Ilgtspējīgu attīstību veicinošie risinājumi

RVC un AZ sekmējamas tādas kvalitatīvas vēsturisko ēku pārbūves un vides pārmaiņas, kas sekmē būvētās vides klimatneitralitāti, tai skaitā apzaļumojumi un ar tiem saistītās palīgkonstrukcijas, zaļās terases, bēniņu pārsegumu, jumtu un ārpus publiskās telpas esošo fasāžu siltināšana, arhitektūrā integrētu saules kolektoru izbūve u.tml.

Autentiskas apbūves zonās primāri jāīsteno vēsturiskās vides integritāti saudzējoši klimatneitralitātes pasākumi, ietverot aprēķinos iegūtos enerģijas un vides kompaktuma rezultātus.

Rīgā praktiski izzuduši un nav ieviesti tādi vēl 20. gadsimta sākuma fotoattēlos redzami telpu pārkaršanas mazināšanas elementi kā ārējās marķīzes, kas mūsdienā izpildījumā redzamas, piemēram, Stokholmā un Londonā. Ēku aizsardzību pret pārkaršanu un siltuma zudumu samazināšanu efektīvi nodrošina tāds vienkāršs veids kā ārējie slēgi, kuru augšdaļā iestrādātas žalūzijas apgaismojumam.

Būtu sekmējama ēku brandmūru siltināšana, kam nepieciešama īpašuma jautājumu sakārtošana (vairumā gadījumu brandmūris atrodas uz robežas, tādēļ tā apdares atjaunošanai vai siltināšanai nepieciešama blakus zemesgabala īpašnieka atļauja, arī tad, ja blakus atrodas mazstāvu ēka).

Lai uzlabotu mikroklimatu un samazinātu siltuma salu efektu, pilsētplānošanā prioritizēt zālāju infrastruktūras veidošanu, tostarp nokrišņu ūdens akumulācijai.

Lai palielinātu sabiedrības apzinātību (angļu val. *public awareness*) par klimata izmaiņām un ilgtspējas nozīmi, organizēt izglītojošas programmas visu vecumu iedzīvotājiem. Tas palīdzētu veicināt sabiedrības līdzdalību klimatneitralitātes mērķu sasniegšanā.

Jumta segumā integrētu saules paneļu izmantošana nodrošinātu pāreju uz atjaunīgajiem energoresursiem. Šo pasākumu veicināšanai nepieciešama labās prakses piemēru izplatīšana.

Atjaunojamo energoresursu izmantošanas projekti ir efektīvi ilgtspējības attīstības instrumenti, taču paredz aktīvu un tehnoloģisku iesaistīšanos vēsturiskajā vidē gan tieši, gan netieši (piemēram, saistītās infrastruktūras veidā).

Šādu risinājumu gadījumā, saskaņā ar UNESCO Konvenciju par pasaules kultūras un dabas mantojuma aizsardzību un UNESCO vadlīnijām vēja un solārās enerģijas projektiem kultūras mantojuma kontekstā jāveic ietekmes uz kultūras mantojumu novērtējums. Novērtējumā atkarībā no piedāvātās aktivitātes mēroga jāvērtē tiešā un pastarpinātā ietekme uz kultūras mantojumu, kā arī kombinētā vairāku faktoru ietekme. Izvērtējuma matrica dota UNESCO vadlīnijās un skaidrojumos.

2.6.4. Kultūras mantojumu apdraudošo ietekmju mazināšana

Neatbilstoša attīstība:

- Jaunbūves, kas nerespektē vēsturiskās vides mērogu, raksturu un apbūves struktūru, tai skaitā ar slēgtu pirmo stāvu.
- Lielapjoma ēku celtniecība, kas neatbilst vēsturiskās apbūves mērogam un raksturam.
- Augstas apbūves intensitātes objektu būvniecība, kas piesaista papildu satiksmi.

Vēsturiskās substances zudums:

- Vēsturisko ēku un konstrukciju nojaukšana.
- Vēsturiskās plānojuma struktūras pārveidošana.
- Vēsturisko ēku telpiskās kompozīcijas vai jumta formas nekvalitatīvas izmaiņas.

Nepiemērota restaurācija:

- Vēsturisko ēku remonts, izmantojot nepiemērotas metodes un/vai materiālus.

- Fasāžu atjaunošana, zaudējot sākotnējās apdares un dekora nianses.

Citi faktori:

- Nekvalitatīvu un aptuvenu zudušo vai zaudēto ēku repliku būvniecība.
- Nepietiekama izpratne un novērtējums par kultūras mantojuma vērtībām sabiedrībā.
- Nepietiekami finanšu resursi kultūras mantojuma saglabāšanas aktivitātēm.
- Ekonomiskās attīstības ekstrēmi - pārāk strauja izaugsme vai krīze.

Instrumentu nevēlamu ietekmju uz kultūras mantojumu mazināšanai ir UNESCO vadlīnijās paredzētais ietekmes uz kultūras mantojumu novērtējums. Izvērtējuma matrica dota UNESCO vadlīnijās un skaidrojumos.

2.6.5. Speciālās funkcionālās zonas un teritorijas ar īpašiem nosacījumiem un klāsteri

Teritorijas plānojumā Pētījuma Autori piedāvā jaunu plānošanas vienību – klāsteri.

Dalījums nelielās pilsētvides vienībās dod iespēju precīzi definēt lokāli pielietojamus apbūves noteikumus vai principus, kuru iekļaušana TIAN nav mērķtiecīga.

Priekšlikumi specifiskām funkcionālajām zonām vai teritorijām ar īpašiem nosacījumiem (turpmāk - TIN) saistāmi ar Teritorijas plānojuma izstrādes ierosinātāju apņemšanos iesaistīties šo vietu attīstībā, tai skaitā pasākumos, kas nodrošina kultūrvēsturiskā mantojuma aizsardzību un saglabāšanu. No šīm darbībām izrietēs nepieciešamība padziļinātai izpētei un turpmākajai plānošanai, kas balstīta uz konkrētiem aprēķiniem, apzinot visus šajā procesā iesaistītos dalībniekus.

Detalizēto apbūves prasību priekšlikums teritoriju fragmentiem ar atšķirīgiem noteikumiem un detalizēto prasību priekšlikums klasteru apbūves noteikumiem skatāms pielikumos "Klāsteru apbūves vadlīnijas" un "Vadlīnijas teritoriju fragmentiem ar atšķirīgiem noteikumiem".

2.6.6. Citi papildinājumi un precizējumi

Veicot esošās apbūves apsekojumu dabā RVC un AZ teritorijās un analizējot esošo normatīvo regulējumu, Pētījuma Autori ir identificējuši atsevišķas jomas un aspektus, kur būvētās vides autentiskums Spēkā esošā teritorijas plānojuma darbības laikā ir mazinājies vai ēku tehniskais stāvoklis ir pasliktinājies.

Pētījuma Autoru skatījumā spēkā esošo normatīvo aktu kopums nav nodrošinājis pietiekamu kultūras mantojuma aizsardzību, vai arī nav tikuši nodrošināti citi nosacījumi būvētās vides un tās autentiskuma pakāpes saglabāšanai.

Identificētās problēmas un Pētījuma Autoru priekšlikumus risinājumiem skatīt pielikumā "No Pētījuma 2. nodevuma izrietoši priekšlikumi TIAN".

Atsevišķos gadījumos Pētījuma ietvaros ir identificētas problemātiskas tendences, taču secinājumu izdarīšanai par šo tendenci iemesliem būtu nepieciešama padziļināta izpēte vai papildu pētījumi.

Kā piemēru tematikai, kur padziļināta izpēte varētu ietekmēt lēmumus turpmākajā plānošanas procesā, Pētījuma Autoru ieskatā var minēt graustu veidošanās tendences kultūras mantojuma vidē un autentisku būvizrādājumu zudumu (aizvietošanu).

2.6.7. Jauna būvniecība un pārbūve vēsturiskajā apbūvē

Veidojot jaunu apbūvi vai pārbūvi vēsturiskās apbūves kontekstā, par augstāko prioritāti ir jāizvirza pilsētas telpa – ārtelpas struktūra, kas nosaka pilsētas raksturu. Pilsētas publiskās ārtelpas struktūru nosaka ielas un laukumi – to proporcijas un tīkls. Lielākās izmaiņas pilsētas telpas raksturā veido nevis atsevišķie arhitektoniskie objekti, detaļas vai to kopums, bet ielu tīkla transformācijas.

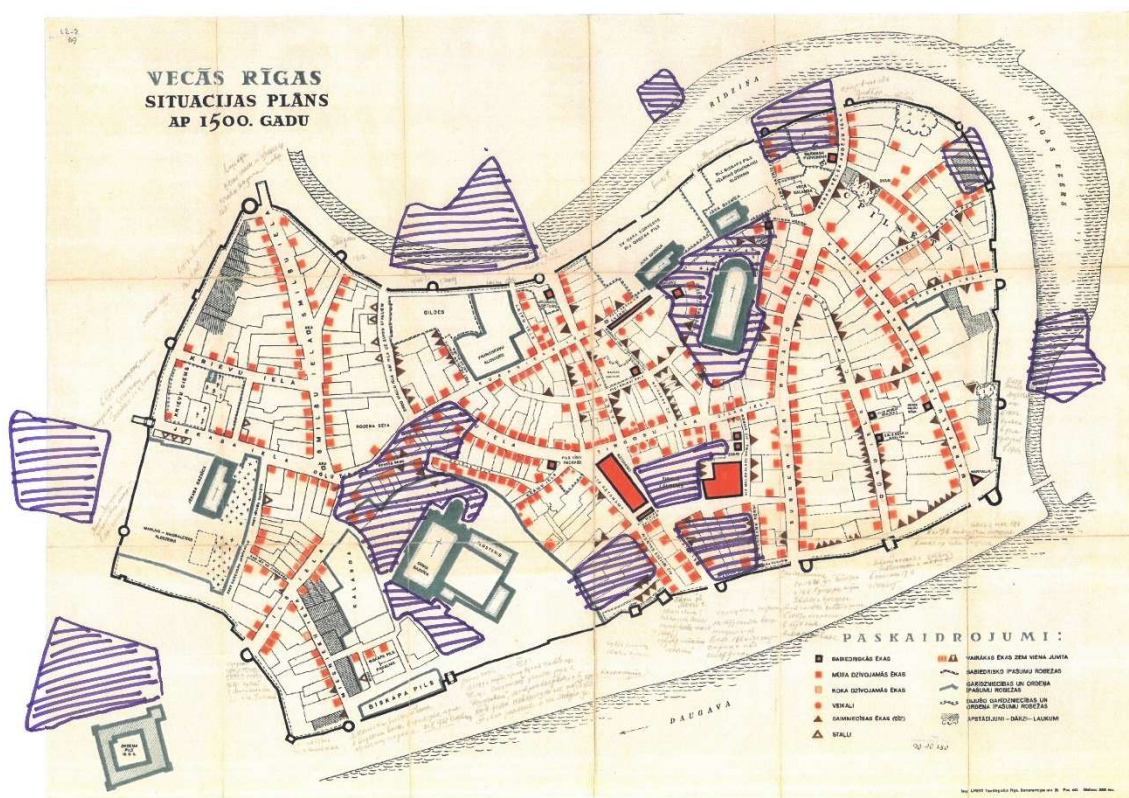
Spilgts piemērs pilsētas telpas rakstura transformācijai ir Vecrīga. Dažādos 20. gadsimta vēstures posmos - Ulmaņa režīma autoritāro pilsētbūvniecisko ambīciju īstenošanas procesā, Otrā pasaules

kara laikā nodarīto postījumu rezultātā, padomju okupācijas režīma laikā pilsētas plānošanas procesā un neatkarību atguvušās Latvijas republikas laikā fragmentārās restaurācijas un attīstības procesā Vecrīgas ārtelpa ir zaudējusi aptuveni trešdaļu no autentiskā ielu tīkla, tā vietā iegūstot vecpilsētai neraksturīgi plašos laukumus.

Telpiskā situācija, kas pakāpeniski veidojusies 20. - 21. gadsimta gaitā un pašlaik aptver visu Vecrīgu, sabiedrībā kļūdaini pieņemta kā vecpilsētai raksturīgā vide (skatīt pielikumu "RVC-TIAN-Grafiskā daļa"). Šo maldinošo situāciju nevar mainīt, ja atbildīgo institūciju fokuss tiek virzīts tikai uz ēku un to detaļu autentiskuma saglabāšanu. Šāda stratēģija sašaurina redzējuma loku un bremzē attīstību. Atsevišķo attīstītāju iniciatīvas nespēj kvalitatīvi risināt vecpilsētas un kopumā RVC attīstības uzdevumus situācijā, kur Rīgas valstspilsētas stratēģiskais un telpiskais redzējums nav skaidri definēts.

Dokumenta projektā "Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas stratēģiskās nostādnes attīstībai līdz 2050. gadam" kā atslēgas problēma tiek uzdots jautājums: "Kā saglabāt Rīgas centru kā vitālu un autentisku pilsētas centru ar daudzveidīgām aktivitātēm un dažādiem telpas lietotājiem, kas šo pilsētas daļu aktīvi izmanto ikdienas gaitās, tādējādi radot ekonomisko pamatojumu vēsturiskā mantojuma saglabāšanai un attīstībai?"

Pētījuma Autoru atbilde uz jautājumu: Pilsētai pašai ir jāuzņemas iniciatīva un drosme praktisko risinājumu ieviešanai, kas ir saprotami, vienkārši realizējami un praktiski pieejami plašai sabiedrībai. Nosacījums ir dot iespēju katram pilsētas iedzīvotājam pieredzēt un izvērtēt plānošanas principus praksē, reālā dabā."

Vēsturiskais Vecrīgas plāns, kurā iesvītrotas zonas ar vecpilsētas raksturam neatbilstoši transformēto pilsētas telpu

Avots: Pētījuma Autori

Kā darba metode zaudētās vēsturiskās pilsētas telpas noteikšanai un tās funkcionālai reintegrēšanai pilsētas struktūrā var tikt izmantota faktiskā maketēšana dabā mērogā 1:1. Katrā atsevišķā pilsētas telpas situācijā var tikt izmantota esošā funkcionējošā substance, to multiplicējot un telpiski organizējot vēsturisko ielu līnijās. Tādā veidā telpas aprobēšana tiek uzticēta pilsētniekiem - iedzīvotājiem un viesiem – tiešā, nepastarpinātā saskarsmē. Piemēram, Doma laukumā var veidot paliekošas gadskārtu tirdziņam raksturīgās struktūras vai publiski izmantojamas multifunkcionālas

instalācijas, kas tiek saglabātas, nenojaucot bet pielāgojot tās sezonālām un funkcionālām vajadzībām (skatīt attēlu zemāk). Līvu un Pētera baznīcas laukumos sezonālās kafejnīcu terases un mobilās suvenīru tirgotāju letes var tikt izbūvētas kā paliekošas visu gadu, to funkciju pielāgojot atbilstošam gadalaikam (skatīt attēlā zemāk). Pie nosacījuma, ka strukturāli tiek ievērotas vēsturisko ielu līnijas un pilsētas autentiskā telpa tiek aprobēta ar aktuālām funkcijām, kas ir ekonomiski pamatotas. Šī metode ļauj gūt plašu atgriezenisko saiti no pilsētniekiem un atbilstošo jomu ekspertiem vienlaikus, veidojot pamatu dialogam starp pašvaldību, sabiedrību un nekustamā īpašuma attīstītājiem.

Vecrīgas plāns 20. gadsimtā pirms Otrā pasaules kara

Piezīme: shematiski iezīmēti skatpunkti uz trim laukumiem, kuros ar krāsu atzīmēta pašreiz tukšā telpa ap vēsturisko ielu trajektorijām

Avots: Pētījuma Autori

Doma laukums. Fotomontāža ar vēsturiskās Lielās Jaunielas telpas noteikšanu

Avots: Pētījuma Autori

Līvu laukums. Fotomontāža ar vēsturiskās Ķēniņu ielas telpas noteikšanu

Avots: Pētījuma Autori

Pēteru baznīcas sāna laukums “Pēterbaznīcas kapsēta”. Fotomontāža ar vēsturiskās Lielās Skārņu ielas telpas noteikšanu

Avots: Pētījuma Autori

2.6.8. Prasības papildu procedūru piemērošanai

Konkursi, turpmākā plānošana, papildu izpētes projektēšanas gaitā u.c.

Izstrādājot Teritorijas plānojumu, Rīgas valstspilsētas pašvaldībai jādefinē tai prioritāri interesējošās teritorijas gan attīstības iecerēm, gan kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanas, gan citos aspektos. Šo zonu robežas stingri jānosaka un, atkarībā no lokālās situācijas, šīm zonām var izvirzīt papildu prasības tehniskās izpētes veikšanai, telpas modelēšanas aktivitātēm vai arhitektūras ideju iegūšanai atklātos konkursos.

Pašvaldībai jāpaplašina sava līdzdalība kultūrvēsturiski nozīmīgo autentisko pilsētvides teritoriju un teritorijas fragmentu ar atšķirīgiem noteikumiem īpašo un atšķirīgo vērtību aizsardzībā, saglabāšanā un attīstībā, tai skaitā pilsētvides sakārtošanā.

Pašvaldībai jāorganizē un jāvada publiskās telpas attīstība, sagatavojot nosacījumus turpmākajam pilsētvides plānošanas un veidošanas procesam:

- jānosaka prioritātes, balstoties uz RVC un AZ attīstības stratēģiju, tai skaitā:
 - vietas izvēle;

- funkciju atbilstība;
- potenciālais piensums RVC un AZ attīstībā, tai skaitā labbūtība un vides kvalitātes uzlabošana;
- projekta sākotnējās ekonomiskās aplēses;
- turpmākā plānošanas darba detalizācija, t.sk. iesaistīto pušu apzināšana un to atbildības pakāpes noteikšana;
- risinājumu izvēle, tai skaitā konkursu/plenēru organizēšana konkrēto mērķu sasniegšanai publiskajā telpā;
- papildu izpēti tehniski – ekonomiskā pamatojuma sagatavošanai;
- risinājumu izstrāde un realizācija, procesa monitorings.

2.7. Spēkā esošo lokālplānojumu un detālplānojumu integrēšana Teritorijas plānojumā

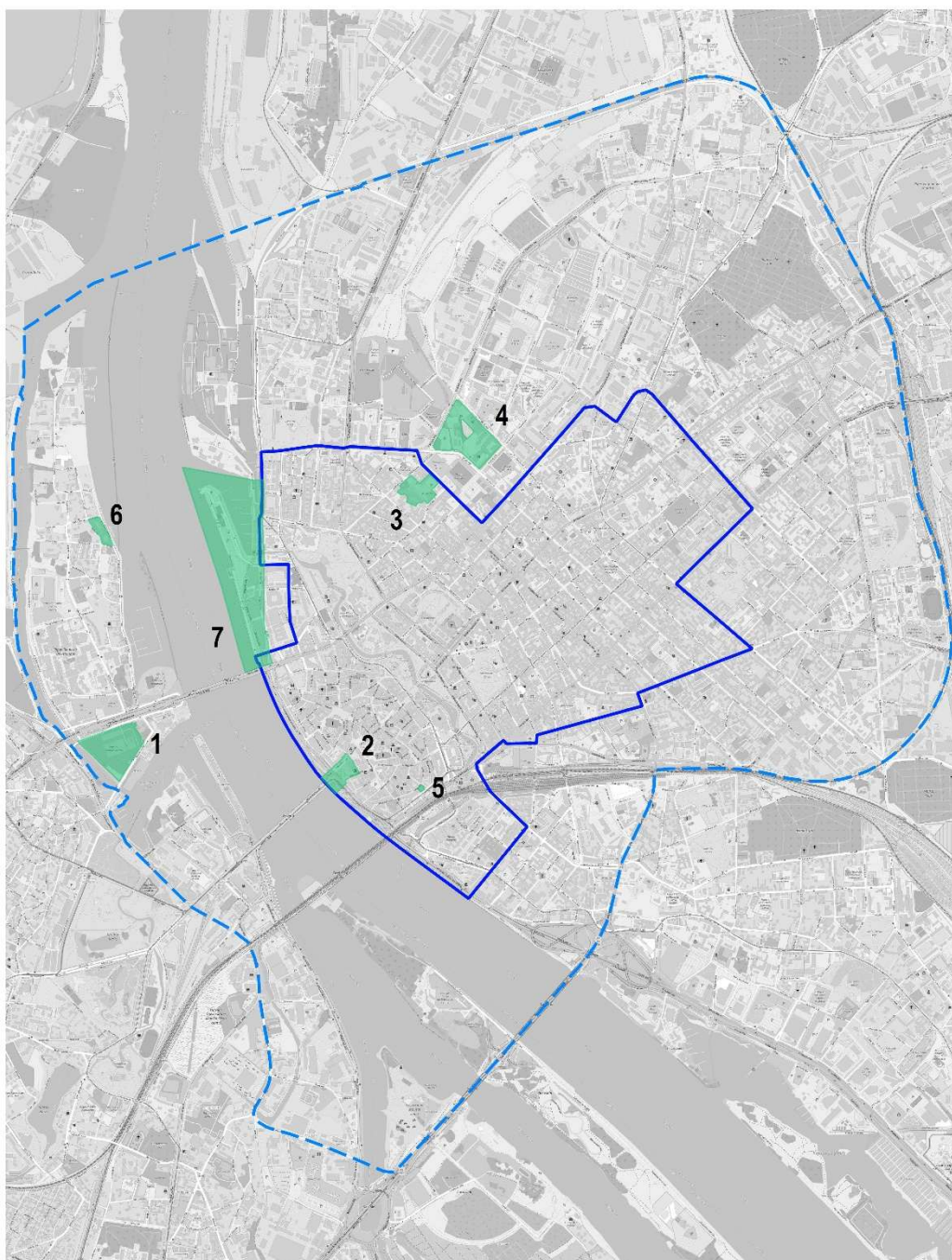
Pētījuma 2. posmā kopumā ir apskatīti un izvērtēti RVC un AZ teritorijā esošie 10 lokālplānojumi un 18 detālplānojumi.

Visiem lokālplānojumiem un detālplānojumiem ir veikta kultūrvēsturiskā mantojuma analīze, ņemot vērā Rīgas vēsturiskā centra likumā noteiktās vērtības un Ministru kabineta 2014. gada 14. oktobra noteikumu Nr.628 "Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem" 5.5. nodaļā "Detālplānojumu pārskatīšanas kritēriji un kārtība" noteikto, kā arī Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrijas izstrādāto un 2024. gadā aktualizēto metodisko materiālu "Ieteikumi un vadlīnijas detālplānojumu izstrādāšanā".

Lokālplānojumiem un detālplānojumiem ir veikts izvērtējums priekšlikumu darba variantu sagatavošanai (skatīt pielikumu "RVC un AZ teritorijā spēkā esošo detālplānojumu izvērtējums" un pielikumu "RVC un AZ teritorijā spēkā esošo lokālplānojumu izvērtējums").

Pētījuma Autori konstatējuši, ka septiņos detālplānojumos ir izvirzītas konkrētas prasības kultūras mantojumam (skatīt pielikumu "RVC un AZ teritorijā spēkā esošo detālplānojumu izvērtējums").

Zemāk attēlā ir attēloti šie septiņi detālplānojumi, kuri potenciāli integrējami Teritorijas plānojumā.

■ RVC un AZ teritorijas plānojumā potenciāli integrējamie detālpārplānojumi

— RVC robeža

- - - RVC aizsardzības zonas robeža

Pamatkarte: OpenStreetMap

0 500 1 000 m

Teritorijas plānojumā potenciāli integrējamie detālpārplānojumi

Avots: Pētījuma Autori

1. Detālplānojums Balasta dambī 2 (Preses nama kvartāls)
 - 1.1. Ierosinātājs: SIA "PN Project".
 - 1.2. Pamatojums: Rīgas pilsētas būvvaldes 22.03.2018. lēmums Nr. BV-18-3870-nd "Par detālplānojuma zemes vienībā Balasta dambī 2, Rīgā (kadastra apzīmējums 0100 062 0137) izstrādes uzsākšanu, darba uzdevuma un izstrādes vadītāja apstiprināšanu".
 - 1.3. Prasība saistībā ar kultūrvēsturisko mantojumu: Saistošajos noteikumos Nr.38 nav izvirzītas prasības kultūras mantojumam, tomēr Detālplānojuma TIAN 31. punktā noteikts, ka detālplānojuma teritorijā atļauts veidot Daugavas kreisā krasta silueta centrālo pilsētas nozīmes pilsētībūvniecisko akcentu.
2. Latviešu strēlnieku laukuma teritorijas detālplānojums
 - 2.1. Ierosinātājs: Rīgas dome, Pilsētas attīstības departaments.
 - 2.2. Pamatojums: Rīgas domes 21.11.2006. lēmums Nr.1764 "Par Latviešu strēlnieku laukuma teritorijas detālplānojuma izstrādes uzsākšanu, detālplānojuma robežas un darba uzdevuma apstiprināšanu, kā arī sabiedriskās apspriešanas pirmā posma organizēšanu".
 - 2.3. Prasības saistībā ar kultūrvēsturisko mantojumu: zudušās vēsturiskās apbūves pazemes daļu saglabāšanai un izmantošanai; Latvijas Okupācijas muzeja ēkas Latviešu strēlnieku laukumā 1 saglabāšanai un pārbūvei; Latviešu strēlnieku pieminekļa saglabāšanai; Latviešu strēlnieku laukuma un Grēcinieku ielas labiekārtojumam, būvju un pilsētvides dizaina elementu izvietojumam.
3. Detālplānojums zemes vienībām Antonijas ielā 17, Antonijas ielā 17A, Antonijas ielā 21 un Strēlnieku ielā 4C
 - 3.1. Ierosinātājs: SIA "Sporta2", Vladimirs Skljarovs.
 - 3.2. Pamatojums: Rīgas pilsētas būvvaldes 22.11.2014. lēmums Nr. BV-14-14721-nd "Lēmums par detālplānojuma zemes vienībām Hanzas ielā 14A, Rīgā (kadastra apzīmējums 0100 019 2007), Hanzas ielā 10/12, Rīgā (kadastra apzīmējumi 0100 019 0002 un 0100 019 0162), Hanzas ielā b/n, Rīgā (kadastra apzīmējums 0100 019 2003), Sporta ielā 2, Rīgā (kadastra apzīmējums 0100 019 0086) un Skanstes ielā 5B, Rīgā (kadastra apzīmējums 0100 018 0059) izstrādes uzsākšanu, darba uzdevuma un izstrādes vadītāja apstiprināšanu.
 - 3.3. Prasība saistībā ar kultūrvēsturisko mantojumu: ietver nosacījumus ēkas Emīla Melngaiļa ielā 2A arhitektūras konkursam un pārbūvei.
4. Detālplānojums zemes vienībām Hanzas ielā 14A, Hanzas ielā 10/12, Hanzas ielā b/n, Sporta ielā 2, Rīgā un Skanstes ielā 5B
 - 4.1. Ierosinātājs: SIA "Sporta2", Vladimirs Skljarovs.
 - 4.2. Pamatojums: Rīgas pilsētas būvvaldes 22.11.2014. lēmums Nr. BV-14-14721-nd "Lēmums par detālplānojuma zemes vienībām Hanzas ielā 14A, Rīgā (kadastra apzīmējums 0100 019 2007), Hanzas ielā 10/12, Rīgā (kadastra apzīmējumi 0100 019 0002 un 0100 019 0162), Hanzas ielā b/n, Rīgā (kadastra apzīmējums 0100 019 2003), Sporta ielā 2, Rīgā (kadastra apzīmējums 0100 019 0086) un Skanstes ielā 5B, Rīgā (kadastra apzīmējums 0100 018 0059) izstrādes uzsākšanu, darba uzdevuma un izstrādes vadītāja apstiprināšanu.
 - 4.3. Prasības saistībā ar kultūrvēsturisko mantojumu: Saistošo noteikumu Nr.38 punkts 31. punkts nosaka, ka teritorijā atrodas kultūrvēsturiski vērtīga ēka Sporta ielā 2 ar ēkas kadastra Nr. 0100 019 0086 003, kuru aizliegts nojaukt. Ēkas pārbūves risinājumā jāparedz tās fasādes un būvapjoma saglabāšana.
5. Detālplānojums zemes vienībai Kalēju ielā 64/66
 - 5.1. Ierosinātājs: SIA "PAS DE MARQUE".

- 5.2. Pamatojums: Rīgas pilsētas būvvaldes 23.12.2015. lēmums Nr. BV-15-18811-nd „Lēmums par detālplānojuma zemes vienībai Kalēju ielā 64/66, Rīgā (kadastra apzīmējums 0100 003 0087) izstrādes uzsākšanu, darba uzdevuma un izstrādes vadītāja apstiprināšanu”.
- 5.3. Prasības saistībā ar kultūrvēsturisko mantojumu: koriģēt būvlaidi gar Vecpilsētas ielu; precizēt apbūves līniju gar 13. janvāra ielu; detalizēt Spēkā esošā teritorijas plānojuma Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumus.
6. Ķīpsalas detālplānojuma grozījumi teritorijai starp Ogļu ielu, Ģipša ielu, Balasta dambi un Enkura ielu
 - 6.1. Ierosinātājs: SIA „Māris Gailis un partneri”.
 - 6.2. Pamatojums: Rīgas domes 29.05.2007. lēmums Nr.2468 „Par Ķīpsalas detālplānojuma, kas apstiprināts kā Rīgas domes 04.09.2001. saistošie noteikumi Nr.8 „Par Ķīpsalas detālplānojuma apstiprināšanu un grozījumiem Rīgas domes 12.12.1995. lēmuma Nr.2819 „Par Rīgas attīstības plāna 1995.– 2005.gadam pieņemšanu un Rīgas pilsētas apbūves noteikumu apstiprināšanu” 2.pielikumā”, grozījumu izstrādes uzsākšanu teritorijai starp Ogļu ielu, Ģipša ielu, Balasta dambi un Enkura ielu, detālplānojuma grozījumu teritorijas robežas un darba uzdevuma apstiprināšanu, kā arī sabiedriskās apspriešanas pirmā posma organizēšanu”.
 - 6.3. Prasības saistībā ar kultūrvēsturisko mantojumu: Saistošo noteikumu Nr.38 5.3. punktā noteiktas prasības kvartāla starp Ogļu ielu, Ģipša ielu, Balasta dambi un Enkura ielu esošo ēku izmantošanai, rekonstrukcijai, pārbūvei un pilsētvides saglabāšanai.
7. Andrejostai piegulošās teritorijas detālplānojums
 - 7.1. Ierosinātājs: SIA „Rīgas pasažieru termināls”.
 - 7.2. Pamatojums: Rīgas Domes 16.12.2003. lēmums Nr.2771 „Par teritorijas Andrejsalā detālā plānojuma izstrādes uzsākšanu”, Rīgas Domes 06.07.2004. lēmums Nr.3304 „Par grozījumiem Rīgas Domes 16.12.2003. lēmumā Nr.2771 „Par teritorijas Andrejsalā detālā plānojuma izstrādes uzsākšanu””, kas nosaka detālplānojuma teritorijas robežu koriģēšanu, kā arī Rīgas Domes 07.03.2006. lēmums Nr.927 Par grozījumiem Rīgas Domes 16.12.2003. lēmumā Nr.2771 „Par teritorijas Andrejsalā detālā plānojuma izstrādes uzsākšanu”, izsakot lēmuma nosaukumu jaunā redakcijā, kā arī apstiprinot detālplānojuma robežas, un precizējot darba uzdevumu.
 - 7.3. Prasība saistībā ar kultūrvēsturisko mantojumu: noteiktas prasības ielu rekonstrukcijai.

2.8. Teritorijas, kurām izstrādājami detalizēti apbūves veidošanas nosacījumi

Teritorijas plānojumā piedāvāta jauna plānošanas vienība – klāsteris.

Detalizēto apbūves prasību priekšlikums teritoriju fragmentiem ar atšķirīgiem noteikumiem un detalizēto prasību priekšlikums klasteru apbūves noteikumiem skatāms pielikumos “Klāsteru apbūves vadlīnijas” un “Vadlīnijas teritoriju fragmentiem ar atšķirīgiem noteikumiem”.

2.9. Priekšlikumi izmaiņām plānošanas dokumentos un tiesību aktos

Ievērojot, ka Teritorijas plānojuma izstrāde notiek atbilstoši spēkā esošajam normatīvajam regulējumam, Pētījuma Autoru priekšlikumi attiecībā uz plānošanas dokumentiem reducējas ir saistīti ar racionālāku pieeju to veidošanā, kas, savukārt, balstās uz mūsdienu tendencēm plānošanas teorijā un Eiropas Savienības attīstīto valstu praksi. Tas pats attiecas uz izmaiņu rekomendācijām tiesību aktos.

Teritorijas plānojums nav vienīgais instruments visu attīstības mērķu īstenošanai, tāpēc nav racionāli teritorijas plānojumu, kas veidots, projicējot uz teritoriju attīstības politikas veidotāju

noteiktās stratēģijas, vadlīnijas, programmas un prioritātes, noteikt kā normatīvu aktu ar augstu detalizācijas pakāpi.

Kas attiecas uz priekšlikumiem RVC un AZ plānošanas dokumentu pilnveidošanā, tad piebilst, ka, neskatoties uz kultūras mantojuma tēmas svarīgumu un detalizācijas pamatotību, kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana un attīstība Teritorijas plānojumā risināma vairāk vispārīgi, bet izvēršama un detalizējama lokālplānojumos un vēl detalizētāk detālplānojumos.

Pamatojoties uz iepriekš minēto, Pētījuma Autoru skatījumā ir nepieciešams vienkāršot zonējumu, attiecīgi samazinot apbūves parametrus un prasības Teritorijas plānojuma, līmenī.

Minētais norāda arī stratēģisko virzienu nepieciešamajām izmaiņām tiesību aktos:

- 1) Nepieciešams aktualizēt teritorijas attīstības plānošanas sistēmu atbilstoši mūsdienu prasībām un nākotnes tendencēm, lai regulējums racionāli ļautu plānot teritoriju attīstību, izmantojot principu “no vispārīgā uz detālo”.
- 2) Konsolidēt kultūras mantojuma saglabāšanas un aizsardzības regulējumu, arī Rīgas vēsturiskā centra likumu, vienā un, iespējams, arī kopīgā teritorijas attīstības sistēmā.

*MK Noteikumi Nr.720 “Kultūras pieminekļu uzskaites, aizsardzības, izmantošanas un restaurācijas noteikumi”.

**MK Noteikumi Nr.127 “Rīgas vēsturiskā centra saglabāšanas un aizsardzības noteikumi”.

***MK Noteikumi Nr.628 “Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem”.

****MK noteikumi Nr. 240 “Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi”.

Attīstības ieceru īstenošanas shēma

Avots: Pētījuma Autori

Iepriekš dotā shēma attēlo būvniecības ieceres attīstības procesa soļus no nodoma līdz tās akceptēšanai būvprojekta stadijā.

Vispirms attīstītājs pārbauda savas ieceres atbilstību Rīgas valstspilsētas attīstības politikas dokumentiem – **ilgtermiņa attīstības stratēģijai** un **attīstības programmai**, kā arī izvēlas ieceres vēlamu vietu.

Ja ieceres lokācijas vieta ir izvēlēta RVC un AZ teritorijā, tad attīstītājam jāiepazīstas ar spēkā esošo regulējumu:

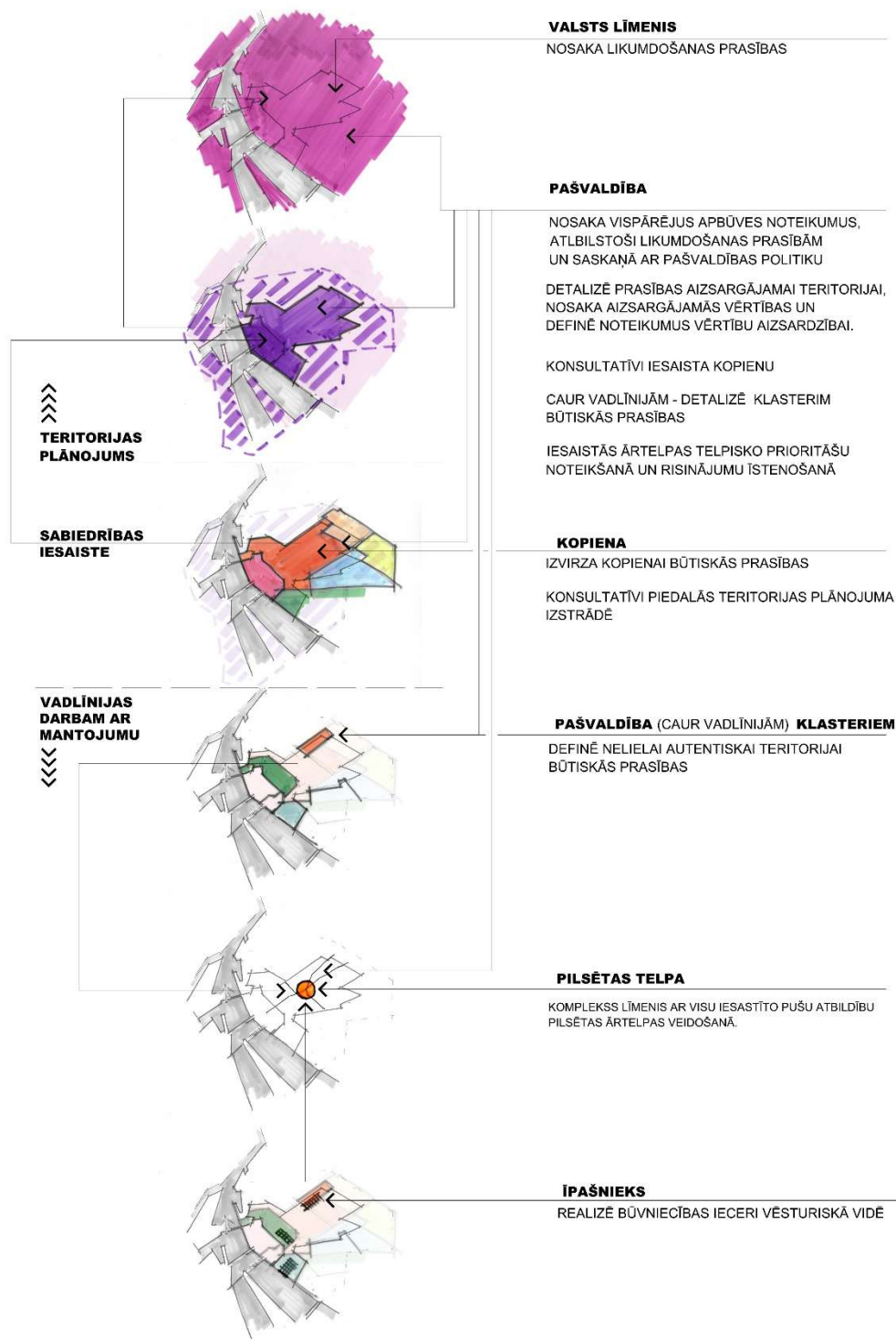
- 1) Rīgas vēsturiskā centra likumu, kuru Pētījuma Autori rekomendē uzlabot un konsolidēt vienā Likumā par pieminekļu aizsardzību.

- 2) MK Noteikumiem Nr.127, kurus arī Pētījuma Autori rekomendē konsolidēt ar Ministru kabineta noteikumiem Nr.720 "Kultūras pieminekļu uzskaites, aizsardzības, izmantošanas un restaurācijas noteikumi" vienā normatīvajā aktā.
- 3) MK Noteikumiem Nr.628.
- 4) MK noteikumiem Nr.240.
- 5) Teritorijas plānojumu vai perspektīvā Pētījuma Autoru rekomendēto Rīgas teritorijas plānojumu visai pilsētas teritorijai.
- 6) Rīgas valstspilsētas RVC un AZ saglabāšanas, aizsardzības un attīstības vadlīnijām.

Nākamajā solī jāizstrādā ietekmes uz kultūras mantojumu novērtējums, atkarībā no kura nepieciešamības gadījumā jāveic konsultācijas ar ieinteresētajām atbildīgajām institūcijām par turpmākajiem soļiem ieceres īstenošanā.

Atkarībā no ieceres objekta novietnes, apjoma, veidola, izmantošanas un iespējamo risku satura un pakāpes ietekmes uz kultūras mantojumu novērtējuma, kā arī pašvaldības vadlīniju prasību izpildes nodrošināšanas nākamie soļi ieceres īstenošanā var būt ieceres risinājumu kvalitātes nodrošināšana ar ideju vai meta konkursa rīkošanu, lokālplānojuma vai detālplānojuma izstrādi, kā arī būvprojekta minimālā sastāvā vai tikai būvprojekta izstrādi.

2.10. Skaidrojumi Teritorijas plānojuma īstenošanā iesaistītajām pusēm

Iesaistīto pušu atbildības un kompetences piesaiste plānošanas līmenim

Avots: Pētījuma Autori

2.11. Priekšlikumi Teritorijas plānojuma īstenošanas monitoringa sistēmas izveidei

Teritorijas plānojuma īstenošanai ir nepieciešams sagatavot īstenošanas programmu un nodrošināt Teritorijas plānojuma īstenošanas regulāru monitoringu.

Ilgtermiņa monitorings, rezultātus regulāri aktualizējot, dod iespēju identificēt riskus un procesus. Mantojuma un kultūrvēsturiskās vides aspektiem jāveido monitoringa sistēma autentiskuma zudumu, risku un attīstības iespēju savlaicīgai konstatācijai.

Jāvērtē kopienu iesaiste monitoringa procesos, izmantojot pilsoniskās zinātnes platformas kultūras mantojuma stāvokļa datu savākšanai.

Monitoringa sistēmā jāparedz, kā izvērtējuma rezultātus izmantot ikdienas pārvaldībā un nākotnes plānošanā.

Monitoringa sistēmas informācijas matrica norādīta tabulā zemāk.

Informācijas slānis/dati	Ieguves avots, atbildīgais par datu ieguvu	Datu aktualizācijas regularitāte	Kritērijs, rezultātu kvantitatīvs vērtējums	Datu interpretācija	Datu publicēšanas veids, integrācija	Papildu instrumenti, citu pušu iesaiste

2.12. Ieteikumi Teritorijas plānojuma turpmākam plānošanas procesam

Teritorijas plānojuma stratēģiskais uzdevums ir noteikt īstenošanai prioritārus, pietiekošus transporta tranzīta samazināšanas risinājumus, kā arī līdzsvarot kultūras mantojuma saglabāšanas un aizsardzības intereses ar nepieciešamajām resursu nodrošināšanas interesēm. Teritorijas plānojumam jābūt vērīgam uz cilvēkiem, nodrošinot kvalitatīvu vidi dzīvošanai, darbam, izglītībai un atpūtai kultūrvēsturiskā vidē, kas atbilstu mūsdienu komforta prasībām. Kultūras mantojuma saglabāšanas un aizsardzības pasākumus, kuri ir prioritāri RVC un AZ, jābalsta uz attiecīgu Attīstības programmu, lai veicinātu šīs pilsētas daļas attīstību. RVC un AZ plānojuma mērķus nav iespējams sasniegt pilnā apmērā, neiznesot transporta tranzīta problēmu cēloņus ārpus RVC un AZ teritorijas, kas jau būtu visas pilsētas mērogā, t.i. Rīgas teritorijas plānojumā, risināmas lietas.

Rīgas vēsturiskā centra likumā norādītā vēsturiskā plānojuma struktūra (ar vēlākos laikos veiktiem kvalitatīviem pārveidojumiem) ir noteikta kā pirmā esošo autentisko kultūrvēsturisko vērtību uzskaitījums. Ar šo vēsturiskā plānojuma struktūru būtu jāsaprot ne vien vēsturisko zemesgabalu kopums, bet lielā mērā pilsētas audums ar vēsturisko ielu un laukumu sistēmu, pieguļošo ēku apbūves parametriem un raksturīgo vidi, kas atšķir vēsturiskā kodola pilsētībūvniecisko telpu no Rīgas mikrorajoniem.

Jaudīgas transporta artērijas RVC un AZ perifērijā (dzelzceļš) vai ārpus tās (autotransports) nodrošinātu sabiedriskā transporta pakalpojumus gan kvantitatīvi, gan kvalitatīvi. Jaunus, lielas ļaužu masas piesaistošus, plašizklaides un tirdzniecības objektus būtu ieteicams plānot šo infrastruktūras objektu tiešās sasniedzamības tuvumā ārpus RVC un AZ vai arī tās perifērijā, piesaistot esošajām un potenciālajām pieturvietām. Tas ļautu atslogot pilsētas ielas, sekmējot labbūtību un pakalpojumu sniegšanas iespējas. Teritorijas plānojumā jānorāda prasības sasaistes uzlabošanai ar pieguļošajām apkaimēm, nostiprinot pašvaldības intereses attiecībā uz šo potenciālo savienojumu (ielu) telpu – gan šķērsojumos ar dzelzceļu, gan izvērstai piestātņu būvniecībai piemēroto teritoriju iezīmēšanai Teritorijas plānojumā.

RVC un AZ apbūvei būtu samazināms funkcionālo apakšzonu skaits, pieļaujot lielāku rīcības brīvību attīstītājiem un ēku īpašniekiem dinamiski mainīgās tirgus ekonomikas apstākļos. Kā saistošas būtu jā saglabā pamatprasības, t.i. funkcionālais zonējums ar publisko ielu / laukumu tīklu un apbūves parametriem. Citām prasībām ieteicams ieviest vadlīniju principu, kas pieļautu zināmu elastību, risinot ar katru konkrēto gadījumu saistītos jautājumus.

Tajā pašā laikā Teritorijas plānojuma izstrāde jāveic, iekļaujoties Attīstības plānošanas sistēmas likuma un Teritorijas attīstības plānošanas likuma prasību ietvaros pēc nepieciešamo politikas plānošanas dokumentu sagatavošanas.

3. Spēkā esošā teritorijas plānojuma Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu ekonomiskās ietekmes izvērtējams

Šajā sadaļā ir iekļauti priekšlikumi TIAN, pamatojoties uz privātā sektora respondentu padziļināto interviju rezultātiem, kā arī Pētījuma 2. nodevuma pielikumu "Spēkā esošā teritorijas plānojuma Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu esošās situācijas izvērtējums". Šie priekšlikumi tiks izmantoti kā papildu analītiskais materiāls 3. nodevuma 2.5. sadaļai "Priekšlikumi Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumiem saistībā ar kultūras mantojuma saglabāšanu un attīstību". Šo priekšlikumu mērķis ir sniegt informāciju par nepieciešamajām izmaiņām Spēkā esošā teritorijas plānojuma Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos, lai veicinātu saimniecisko darbību, kā arī kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanu un attīstību RVC un AZ (tai skaitā novērst ēku degradāciju RVC un AZ).

Galvenie priekšlikumi ir apkopoti zemāk tabulā.

Nr.p. k.	Spēkā esošo teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu TIAN nodaļa, apakšnodaļa un punkts	Saistība ar Rīgas vēsturiskā centra likumu un/vai MK noteikumiem Nr.127	Priekšlikumi TIAN	Komentāri	Rekomendācijas izmaiņām augstāka juridiskā spēka normatīvajos aktos
1.	<i>1. Vispārīgie jautājumi.</i> 2.96. Vēsturiska apbūve – būve vai būves, kas vecākas par 50 gadiem.	Šāda tiesību norma nav iekļauta. MK noteikumu Nr.127 2.8. punktā ir minēts, ka vēsturiskā apbūve ir kultūrvēsturiski unikālas ēkas, kultūrvēsturiski ļoti vērtīgas ēkas un kultūrvēsturiski vērtīgas ēkas.	Neiekļaut šādu tiesību normu, ņemot vērā, ka tā attiecas uz pilnīgi visām būvēm, ne tikai tām, kas minētas MK noteikumu Nr.127 2.8. punktā.	Atbilstoši Spēkā esošā teritorijas plānojuma Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu 2.96. punktā dotajai definīcijai 2025. gadā vēsturisko apbūvi veido visas ēkas, kas ir celtas līdz 1975. gadam. Līdz ar to, tas ietver arī visu padomju laika apbūvi pēc Otrā pasaules kara līdz 1975. gadam, kurai nav kultūrvēsturiskas vērtības (t.i., arī tās ēkas, kas nav noteiktas kā kultūrvēsturiski unikālas, ļoti vērtīgas un vērtīgas).	
2.	<i>2. Noteikumi teritoriju izmantošanai.</i> <i>2.5. Jaunveidojams zemesgabals un minimālā zemesgabala platība.</i> 35. Nav pieļaujama valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu vēsturisko zemesgabalu, kā arī vēsturisko zemesgabalu pilsētībūvniecības pieminekļu teritorijās apvienošana un sadalīšana. Piezīme: 35. punkta apakšpunktos ir iekļauti arī izņēmuma gadījumi.	MK noteikumu Nr.127 3.1.2. punktā ir noteikts, ka jebkura zemesgabala apvienošana vai sadalīšana, ja tā ir pretrunā ar vēsturisko plānojuma struktūru, ir kultūrvēsturiskās vides būtiski pārveidojumi.	Valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu vēsturisko zemesgabalu, kā arī vēsturisko zemesgabalu pilsētībūvniecības pieminekļu teritorijās apvienošana un sadalīšana ir pieļaujama pie sekojošiem apstākļiem: zemes vienību īpašniekiem ir jāiesniedz izvērtēšanai pamatojums zemesgabalu sadalīšanai, apvienošanai un robežu pārkārtošanai.	Zemesgabalu apvienošanas aizliegums var būtiski sadārdzināt būvniecības izmaksas, pazemināt pakalpojuma kvalitāti (piemēram, viesnīcas telpu izvietojums, jo ugunsdrošai sienai ir jābūt tieši uz zemesgabala robežas) un padarīt nerentablu jaunas ēkas būvniecību. Pēc būtības vienam, vienotam būvobjektam tiek projektētas un būvētas atsevišķas ēkas atbilstoši zemesgabalu skaitam (ugunsdrošība, ieejas mezgļi, inženierkomunikācijas u.c.). Piemērs: Satekles ielas biznesa centrs (AZ), kura būvniecība bija iespējama tikai tāpēc, ka “enkura” nomnieks piekrita izmaksu sadārdzinājumam, kas saistīts ar zemesgabalu apvienošanas aizliegumu. Papildus iepriekš minētajam, lielākā daļa zemesgabalu RVC ir nelieli (700	

Nr.p. k.	Spēkā esošo teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu TIAN nodaļa, apakšnodaļa un punkts	Saistība ar Rīgas vēsturiskā centra likumu un/vai MK noteikumiem Nr.127	Priekšlikumi TIAN	Komentāri	Rekomendācijas izmaiņām augstāka juridiskā spēka normatīvajos aktos
				– 800 m²), kas ierobežo autostāvvietu ierīkošanu (tai skaitā to ietekmē arī 73. punktā noteiktie transportlīdzekļu novietņu ierobežojumi). RVC un AZ teritorijās ar mazstāvu koka apbūvi (līdz diviem stāviem, astoņiem dzīvokļiem) gandrīz nav iespējams veikt rentablu ēku atjaunošanu vai jaunu ēku būvniecību. Zemesgabalu apvienošana īslaicīgas lietošanas būvēm veicinātu ekonomisko aktivitāti (piemēram, restorāna vasaras terasei izbūvējot stikla sienas, kas ļautu strādāt visu gadu).	
3.	<i>2. Noteikumi teritoriju izmantošanai.</i> <i>2.9. Prasības transportlīdzekļu skaitam un novietojumam.</i> 73. Projektējot jaunu vai rekonstruējot esošu objektu, transportlīdzekļu novietņu skaitu mājām, tirdzniecības un pakalpojumu objektiem un citām publiskajām ēkām, kā arī publiskās ārtelpas teritorijās nosaka, ievērojot šādus nosacījumus un Noteikumu 81.–83.punktā noteiktos ierobežojumus RVC teritorijā un tā aizsardzības zonas teritorijā [...] 82.1. Autonovietņu skaits nedrīkst pārsniegt 30% no Noteikumu 73.punktā norādītā autonovietņu skaita. 82.2. Autonovietnēm ārpus ielu sarkano līniju robežām pieļaujama ietilpība līdz	Šāda tiesību norma nav iekļauta.	Neiekļaut šādu tiesību normu. Daudzstāvu autostāvvietām ir svarīgi ievērot saglabājamās kultūrvēsturiskās vērtības (telpas struktūru), kā arī fasāžu arhitektūru, tāpēc attiecīgās rekomendācijas iespējams iekļaut Teritorijas plānojuma vadlīnijās.	RVC un AZ teritorija vēsturiski ir veidota pēc atšķirīgiem principiem nekā liela mēroga dzīvojamie masīvi vai vienlaidu privātmāju apbūve. Apmeklētāju pieplūdums zināmā mērā saistāms ar iespēju īslaicīgi novietot braucamrīku tiešā sabiedriski izmantojamo objektu tuvumā. Tajā pašā laikā iespējas jaunu stāvvietu veidošanai RVC un AZ ir atšķirīgas katrā konkrētā gadījumā un nevar būt saistāmas ar viena konkrēta zemesgabala kapacitāti. Lai arī Rīgas valstspilsētas transporta politika (t.sk. AP2027) ir vērsta uz videi draudzīgu pārvietošanās veidu īpatsvara palielināšanu Rīgā, autostāvvietas ir nepieciešamas RVC un AZ, lai veicinātu iedzīvotāju	

Nr.p. k.	Spēkā esošo teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu TIAN nodaļa, apakšnodaļa un punkts	Saistība ar Rīgas vēsturiskā centra likumu un/vai MK noteikumiem Nr.127	Priekšlikumi TIAN	Komentāri	Rekomendācijas izmaiņām augstāka juridiskā spēka normatīvajos aktos
	200 automašīnām. Autonovietnes ar lielāku ietilpību var ierīkot, pirms tam izstrādājot detālpārplānojumu. Plānojuma grafiskās daļas plānā „RVC detalizētā teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana” norādītajos zemesgabalos (apzīmējums – „Pazemes autonovietņu izvietojuma teritorija”) pieļaujama publiski izmantojamu pazemes autonovietņu izbūve ar ietilpību virs 200 automašīnām, neizstrādājot detālpārplānojumu.			palikšanu un skaita pieaugumu RVC un AZ. Autostāvvietu nepieciešamība ir saistīta ar vairākiem faktoriem, piemēram, sabiedriskā transporta pakalpojumu pieejamību un kvalitāti, iepirkšanos un iepirkumu (smagumu) pārvietošanu, autostāvvietas ilgtermiņa nodrošināšanu mājoklim u.c. Šobrīd 73. punktā noteiktais ierobežojums līdz 200 stāvvietām neļauj būvēt daudzstāvu autostāvvietas, jo šādas autostāvvietas nav rentablas. AZ ieteicamais autonovietņu lielums ir līdz 500 automašīnām, bet RVC tas varētu būt līdz 300 automašīnām. Daudzstāvu autostāvvietu izbūve varētu veicināt saimniecisko darbību RVC un AZ (labs piemērs ir pazemes autostāvvietas zem Galerija Rīga), un samazināt automašīnu skaitu uz ielām un atbrīvot publisko ārtelpu (vienlaikus veicot nepieciešamās izmaiņas Rīgas valstspilsētas pašvaldības autostāvvietu maksas politikā).	
4.	<i>3. Noteikumi teritoriju apbūvei</i> <i>3.4. Būves augstums.</i> 271. Būves augstums perimetrālās apbūves teritorijās un brīvstāvošās apbūves teritorijā, kas atrodas RPVC [..]	Šāda tiesību norma nav iekļauta.	Ieteicams palielināt koka ēku augstumu un stāvu skaitu no diviem līdz trim, kā arī atļaut jumtu paaugstināšanu. Kopumā izvērtēt 3. punkta iekļaušanas nepieciešamību TIAN,	Atbilstoši mūsdienu būvniecības tehnoloģijām ir iespējams būvēt arī augstākas koka ēkas. Būvprojekta palielināšana ļautu palielināt dzīvokļu skaitu un veicināt šobrīd sliktā inženiertehniskajā stāvoklī esošo ēku atjaunošanu vai jaunu ēku būvniecību.	

Nr.p. k.	Spēkā esošo teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu TIAN nodaļa, apakšnodaļa un punkts	Saistība ar Rīgas vēsturiskā centra likumu un/vai MK noteikumiem Nr.127	Priekšlikumi TIAN	Komentāri	Rekomendācijas izmaiņām augstāka juridiskā spēka normatīvajos aktos
	271.6. 271.6. koka ēkas augstums nepārsniedz 8,6 m, un tai virs pagrabstāva līdz galvenajai dzegai nedrīkst būt vairāk kā divi stāvi. 3.19. <i>Prasības saglabājamai koka apbūvei.</i> 422.5. Jumta paaugstināšana ir aizliegta ēkām vai ēku daļām ar eksponētām, dekorētām spārēm, ēkām vai ēku daļām, kas veidotas pildrežģa konstrukcijās ar eksponētām arhitektoniskām detaļām, ēkām ar mansarda tipa vai drempeļa tipa jumtiem un atsevišķām jumta daļām, atsevišķām jumta virsbūvēm.		pārnēsot to uz Vadlīnijām (TIAN atstājot tikai pašas nepieciešamākās prasības).		
5.	3. <i>Noteikumi teritoriju apbūvei.</i> 3.12. <i>Fasāde un jumts.</i> 331. Ēkām ar kultūrvēsturisku vērtību, kā arī ēkām ar laikmetu raksturojošām iezīmēm un arhitektoniskām detaļām aizliegts fasādi siltināt no ārpuses. Siltinot fasādi, nedrīkst pazemināt ēkas arhitektonisko vērtību. 3.13. <i>Logi, durvis, vārti un cits ailu aizpildījums, pretuguns mūru veidošana.</i> 341. Vēsturiskos logus, durvis un vārtus, kā arī citus autentiskus ailu aizpildījumus (skatlogi, pagrabu noeju durvis un vāki, preču lūkas, slēgi, aizvirtņi u.c.)	Šāda tiesību norma nav iekļauta.	Saglabājami esošie Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu punkti par ailu aizpildījumu.	Ēkām ar kultūrvēsturisku vērtību energoefektivitātes paaugstināšanas prasības samērot ar pieminekļu aizsardzības nosacījumiem. Nav pieļaujami autentiskuma zudumi. Energoefektivitātes prasības risināt atbilstoši teritoriju apbūves noteikumiem. Ēku siltināšana no ārpuses pieļaujama tikai ar nosacījumu, ka tiek saglabātas laikmetu raksturojošas iezīmes un arhitektoniskās detaļas. Ēku kultūrvēsturiskās vērtības saglabāšanai būtiski ielas fasādēs saglabāt vēsturiskos būvgaldniecības izstrādājumus vai izgatavot to kopijas, Vēsturisko logu restaurācijas iespējas jāprecizē, nosakot to tehnisko stāvokli un amatniecisko kvalitāti.	

Nr.p. k.	Spēkā esošo teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu TIAN nodaļa, apakšnodaļa un punkts	Saistība ar Rīgas vēsturiskā centra likumu un/vai MK noteikumiem Nr.127	Priekšlikumi TIAN	Komentāri	Rekomendācijas izmaiņām augstāka juridiskā spēka normatīvajos aktos
	saglabā, uzturot tos tehniskā kārtībā un atjaunojot to lietošanas un estētisko vērtību.			Energoefektivitāti iespējams uzlabot, veicot papildu pasākumus (blīvgumiju iestrāde, pakešu stiklu iestrāde iekšlogos un citi restauratoru ieteikti un aprobēti pasākumi). Ja oriģinālo logu tehniskais stāvoklis tiek pamatots kā objektīvi slikts, iespējams izgatavot vēsturisko logu kopijas vai jaunus futerlogus, pēc iespējas izmantojot un saglabājot oriģinālo furnitūru un detaļas (kapiteļi, dekora elementi u.c.). Nav pieļaujams no vēsturiskajiem logiem atšķirīgs vērtņu dalījums, stiklojums tieši aplodā. Daudzdzīvokļu mājās ielas fasādēs jāievēro visiem logiem vienādi principi.	
6.	<i>3. Noteikumi teritoriju apbūvei.</i> <i>3.15. Kāpnes, pagrabu ieejas, lūkas un citi pilsētas ārtelpas elementi.</i> 367. Ietvē pie ēkas, kam nav priekšdārza, pieļaujams izvirzīt tikai vienu pakāpienu ne vairāk kā 0,3 m, saglabājot brīvo ietves platumu vismaz 1,2 m. <i>5. Atsevišķu teritoriju izmantošanas noteikumi.</i> <i>5.7. Ielu teritorija.</i> 524.1.3. ielās ar prioritāti gājējiem, gājēju ielās un laukumos ietves pacēlumu virs brauktuves atļauts samazināt līdz 0,02 m vai likvidēt, ja tas paredzēts akceptētā būvprojektā. [...] <i>6. Noteikumi kultūrvēsturiskā mantojuma aizsardzībai</i>	Šādas tiesību normas nav iekļautas.	Ieteicams iekļaut rekomendācijās par pilsētas ārtelpas elementiem Teritorijas plānojuma vadlīnijās.	Minētā tiesību norma ierobežo iespējas attīstīt komercdarbību ēku pirmajos stāvos, jo apgrūtina vides pieejamību. Ir ēkas, kuru ieejas durvju ailes apakšējās daļas augstums virs ietves vēsturiski ir augstāks par 0,3 m. Ietves un brauktuves daļu Vecrīgā ieteicams veidot vienā līmenī, lai nodrošinātu vides pieejamību. Jau šobrīd lielā daļā Vecrīgas darbojas Ceļa zīme Nr.533 jeb "Dzīvojamā zona". Tā ir izvietota, lai informētu braucēju par iespējamu cilvēku un dzīvnieku atrašanos netālu no ceļa, mazinot ceļu satiksmes negadījumu riskus, kā arī, lai samazinātu satiksmes plūsmas ātrumu pie iedzīvotāju mājokļiem. Šī ceļa zīme	

Nr.p. k.	Spēkā esošo teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu TIAN nodaļa, apakšnodaļa un punkts	Saistība ar Rīgas vēsturiskā centra likumu un/vai MK noteikumiem Nr.127	Priekšlikumi TIAN	Komentāri	Rekomendācijas izmaiņām augstāka juridiskā spēka normatīvajos aktos
	6.3. <i>Papildu noteikumi RVC un tā aizsardzības zonas atšķirīgajās daļās.</i> 603.8.2. Saglabā vēsturisko ietvju platumu – tas var būt mazāks par 1,20 m un būt nevienāds ielas garumā.			nodrošina arī tehniskā un piegādes transporta piekļuvi komercplatībām. Vēsturiski ietves Vecrīgā sākotnēji nav bijušas. Šobrīd tās daudzviet veidotas pēc "pārpalikuma principa", t.i., atvēlot ietvēm to telpas daļu, kas paliek pāri pēc brauktuvēm atvēlētās teritorijas iekārtošanas. Līdz ar to Vecrīgā ir atrodamas ietves ar neatbilstošu platumu, slīpumu un konfigurāciju.	
7.	3. <i>Noteikumi teritoriju apbūvei.</i> 3.18. <i>Esošo ēku renovācija, restaurācija un rekonstrukcija.</i> 415. Aizliegts ēku rekonstrukcijas paņēmieni, kas paredz no oriģināla saglabāt tikai ielas fasādi, bet pārējo aizstāt ar cita veida un tehnoloģijas būvkonstrukcijām (fasādisms). Fasādisms pieļaujams tikai īpašos gadījumos, kad ēkas ievērojami cietušas ugunsgrēku rezultātā vai to kritiskais tehniskais stāvoklis pieļauj tikai ļoti ierobežotu oriģināla daļu saglabāšanu.	Šāda tiesību norma nav iekļauta.	Mainīt tiesību normas par fasādismu redakciju: "Atļaut ēku rekonstrukcijas paņēmieni, kas paredz no oriģināla saglabāt tikai ielas fasādi, bet pārējo aizstāt ar cita veida un tehnoloģijas būvkonstrukcijām (fasādisms), ja šāds risinājums ir pamatots ar kvalitatīvu arhitektonisku piedāvājumu atbilstoši RVC un AZ struktūrai un tam ir objektīvs tehnisks vai ekonomisks pamatojums."	Fasādisma aizliegums ievērojami sadārdzina būvdarbu izmaksas (it sevišķi ēkām ar augstu būvkonstrukciju un inženiersistēmu nolietojumu). Fasādisms kā ēku rekonstrukcijas paņēmieni, kas paredz no oriģināla saglabāt tikai ielas fasādi, bet pārējo aizstāt ar cita veida un tehnoloģijas būvkonstrukcijām, pieļaujams tikai gadījumos, ja tam ir objektīvs tehniskais un ekonomiskais pamatojums (ķīmisks piesārņojums, būvkonstrukciju nestabils stāvoklis, procentuāli liels ēkas sākotnējā apjoma zudums u.c. nosacījumi). Ēkas ārējās fasādes, (t.sk. tās detaļu un arhitektoniskā risinājuma) saglabāšana pamatojama ar ielas frontes viengabalainības saglabāšanu. Fasādismam nepieciešams kvalitatīvs arhitektonisku piedāvājums atbilstoši RVC un AZ struktūrai.	

Nr.p. k.	Spēkā esošo teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu TIAN nodaļa, apakšnodaļa un punkts	Saistība ar Rīgas vēsturiskā centra likumu un/vai MK noteikumiem Nr.127	Priekšlikumi TIAN	Komentāri	Rekomendācijas izmaiņām augstāka juridiskā spēka normatīvajos aktos
8.	5. <i>Atsevišķi teritoriju izmantošanas noteikumi</i> 5.1. <i>Centru apbūves teritorija.</i> 456. Centru apbūves teritorijā RVC ir izdalītas un grafiskās daļas plānā „RVC detalizētā teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana” attēlotas atsevišķas teritorijas ar izņēmuma un papildu noteikumiem. 456. punkta apakšpunktos ir noteiktas dažādas RVC teritorijas ar atšķirīgu dzīvojamās funkcijas īpatsvaru zemesgabala apbūvē (no 0% - 80%).	Rīgas vēsturiskā centra likuma 5. panta 4. daļā noteikts, ka RVC nav pieļaujama tāda vēsturisko dzīvojamo ēku pārbūve vai šo ēku stāvu pārplānošana, kuras rezultātā tiek neatgriezeniski zaudēta iespēja izmantot attiecīgo ēku dzīvošanai. Šis noteikums neattiecas uz vēsturisko dzīvojamo ēku pirmajiem stāviem, pagrabstāviem vai puspagraba stāviem, kā arī uz pagalmos esošām dzīvojamām ēkām, ja tās to izveidojuma vai izvietojuma dēļ nav piemērotas dzīvošanai.	Noteikt visā RVC un AZ vienotu izmantošanas veidu – Jaukta centru apbūves teritorija, izņemot teritorijas, kuru konkrētās funkcijas ir noteiktas, ievērojot publiskā sektora intereses. Ņemot vērā Rīgas vēsturiskā centra likuma 5. panta 4. daļā noteikto, ieteicams iekļaut rekomendācijas par šī likuma punkta piemērošanu Teritorijas plānojuma vadlīnijās (piemēram, dzīvojamās funkcijas īpatsvaru nosaka projektējais būvprojektā).	Šāda prasība neveicina nekustamā īpašuma attīstību un kultūrvēsturiski vērtīgu ēku atjaunošanu, jo ēkas nav iespējams izmantot atbilstoši tirgus pieprasījumam. Vienlaikus tas sadārdzina būvprojektēšanas izmaksas un palielina būvprojekta saskaņošanas ilgumu. Mūsdienās nedzīvojamo ēku būvniecībā aizvien vairāk izmanto daudzfunkcionalitātes principu (viena ēka tiek izmantota vienlaikus vairākām funkcijām).	Ieteicams izslēgt no Rīgas vēsturiskā centra likuma 5. panta 4. daļu.
9.	6. <i>Noteikumi kultūrvēsturiskā mantojuma aizsardzībai.</i> 6.1. <i>Vispārīgie noteikumi kultūras mantojuma aizsardzībai.</i> 594. Ja savlaicīgi neveikta remonta vai ugunsgrēka dēļ iet bojā ēka ar pilsētvides kultūrvēsturisko vērtību veidojošas vēsturiskās apbūves statusu RVC teritorijā, bet RVC	MK noteikumu Nr.127 4. punktā ir noteikts: ja kultūrvēsturiski unikāla, ļoti vērtīga vai vērtīga ēka ir bojāta tā, ka nav iespējama tās atjaunošana un restaurācija, un ir zudusi attiecīgās ēkas kultūrvēsturiskā vērtība, tās vietā pieļaujama tikai tāda paša apjoma un	Neiekļaut šādu tiesību normu, ņemot vērā, ka tā jau ir noteikta Rīgas vēsturiskā centra likumā un MK noteikumos Nr.127.	Skatīt komentārus pie fasādisma (tabulas 7. punkts). Papildus iepriekš minētajam, šī pieeja neatbilst mūsdienu būvniecības tehnoloģijām, tādējādi ievērojami sadārdzinot būvniecības izmaksas (piemēram, pilnstarpņu koka konstrukciju izmantošana). Ja tiek prasīts saglabāt būvapjomu, būvkonstrukcijas un būvmateriālus, jāparedz publiskais finansējums šādu ēku atjaunošanai.	Ieteicams pārskatīt MK noteikumu Nr.127 4. punktu, to izslēdzot vai piemērojot šajā punktā minētās prasības konkrētām ēkām (piemēram, kultūrvēsturiski unikālām ēkām, kuru sarakstu nosaka NKMP).

Nr.p. k.	Spēkā esošo teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu TIAN nodaļa, apakšnodaļa un punkts	Saistība ar Rīgas vēsturiskā centra likumu un/vai MK noteikumiem Nr.127	Priekšlikumi TIAN	Komentāri	Rekomendācijas izmaiņām augstāka juridiskā spēka normatīvajos aktos
	aizsardzības zonas teritorijā – kultūrvēsturiski unikāla, ļoti vērtīga vai vērtīga ēka, tad tās vietā pieļaujama tikai tāda paša apjoma atbilstošas konstrukcijas un būvmateriāla ēka. Plānojuma grafiskās daļas plānā „RVC kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanas un attīstības plāns” un „Kultūrvēsturiskie ansambļi un kultūras pieminekļi RVC un tā aizsardzības zonā” (RVC aizsardzības zonas teritorijā) norādītas vietas, kur novērtētā kultūrvēsturiski vērtīgā apbūve ir zudusi un kur jaunbūvēm piemēro šī punkta prasības.	būvmateriāla ēkas būvniecība, saglabājot esošās autentiskās kultūrvēsturiskās vērtības.			
10.	6. <i>Noteikumi kultūrvēsturiskā mantojuma aizsardzībai.</i> 6.3. <i>Papildu noteikumi RVC un tā aizsardzības zonas atšķirīgajās daļās.</i> 605. Centrāltirgus: [..] 605.1.6. Esošo vēsturisko ēku fasādes restaurē vai renovē, pie tam saglabājot fasāžu kompozīciju, logu aizpildījumu, funkcionālās detaļas [..]	MK noteikumu Nr.127 par daļu Nr.4 (Centrāltirgus) 7.4.3. punktā ir minēts, ka pārbūvējot esošo apbūvi, nedrīkst būtiski izmainīt vēsturisko jumtu formu, ja tas neatbilst ēkas arhitektoniskajam stilam.	Neiekļaut šādas uz Centrāltirgus teritoriju attiecināmas tiesību normas, ņemot vērā, ka Centrāltirgus kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanas pamatprincipi ir noteikti MK noteikumos Nr.127. Var iekļaut papildu skaidrojumu Teritorijas plānojuma vadlīnijās.	Centrāltirgus daļā (spīķeros) ir izveidota perspektīva apbūves teritorija, nojaucot metāla šķūņus pie apmēram 30 spīķeriem. Šī ir viena no perspektīvākajām biroju apbūves vietām Rīgā, kas atrodas Rīgas centrālajā satiksmes mezglā tuvu Centrālajai dzelzceļa stacijai un autoostai. 605. punkta noteikumi neļauj pilnvērtīgi attīstīt spīķeru teritorijā esošās ēkas (piemēram, izveidot optimāla lieluma logailas), tādējādi veicinot to turpmāku degradāciju.	
11.	6. <i>Noteikumi kultūrvēsturiskā mantojuma aizsardzībai.</i> 6.6. <i>Jumtu ainavas noteikumi pilsētbūvniecības pieminekļu teritorijās.</i>	Šāda tiesību norma nav iekļauta.	Neiekļaut tiesību normu par liftu izvietošanu, paredzot skaidrojumu	Attiecībā uz lifta tehnisko izbūvi 640.1. punktā iekļautā tiesību norma ir tehnoloģiski novecojusi (kādreiz liftiem bija atsevišķa mašīntelpa; lifta	

Nr.p. k.	Spēkā esošo teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu TIAN nodaļa, apakšnodaļa un punkts	Saistība ar Rīgas vēsturiskā centra likumu un/vai MK noteikumiem Nr.127	Priekšlikumi TIAN	Komentāri	Rekomendācijas izmaiņām augstāka juridiskā spēka normatīvajos aktos
	640. Tehnisko iekārtu izvietošana: 640.1. uz ēkas jumta aizliegts uzstādīt publiskajā ārtelpā eksponētu tehnisko iekārtu (vēdināšanas un dzesēšanas iekārtu un tās daļas, lifta tehniskās izbūves u.c.). To iebūvē ēkas apjomā, bēniņos vai tehniskajā jumta virsbūvē.		Teritorijas plānojuma vadlīnijās.	šahtu ir iespējams izbūvēt arī jumtā). Minēto prasību ir tehniski sarežģīti izpildīt, tas prasa papildu izmaksas un samazina ēkas lietderīgo platību.	